

Bělohradské listy

6 / 2013

Vydáno 22. 11. 2013 • Ročník XIII • Cena 16 Kč

8-9 Finanční gramotnost do naší ZŠ

10-11 Libín a časopis Venkov

16-17 Vzpomínka na profesora A. Friče

22 Odhalení desky v Lánech

Objektivem Bělohradských listů

Desátý ročník pochodu „Po stopách K. V. Raise na Zvičinu“

BĚLOHRADSKÉ LISTY

Časopis Bělohradu a okolí 6/2013

- 2 OBJEKTIVEM
BĚLOHRADSKÝCH LISTŮ**
- 3 FEJETON
(PAVEL ŠUBR)**
- 4 ZEPTALI JSME SE ZA VÁS**
- 5 STAROSTA ODPOVÍDÁ
ZM INFORMUJE**
- 6 KVÍTKA
(ALENA FLÉGLOVÁ)**
- 7 FLORBAL JE TU
(EDUARD ČELIŠ)**
- 8-9 FINANČNÍ GRAMOTNOST ŽÁKŮ
(IVA PLECHÁČOVÁ)**
- 10-11 LIBÍN A ČASOPIS VENKOV
(PAVEL ŠUBR)**
- 12-13 MŮJ TATÍNEK LEGIONÁŘ
(HANA FRIEDRICHOVÁ)**
- 14-15 MÍSTNÍ NÁZVY
V LÁZNÍCH BĚLOHRADĚ
(JOSEF ŠPŮR, EDUARD ČELIŠ)**
- 16-17 VZPOMÍNKA NA PROFESORA
ANTONÍNA FRIČE
(MILENA ČERNÁ)**
- 18 Z DOPISŮ ČTENÁŘŮ**
- 19 UDÁLOSTI – ZAJÍMAVOSTI**
- 20-21 MARATON A KARDIOLOG
(PAVEL ŠUBR)**
- 22 ODHALENÍ PAMĚTNÍ DESKY
V LÁNECH
(VLASTIMIL HRNČIŘ)**
- 23 ARTEFAKT UKŘIŽOVANÝ
V KRAJINĚ BĚLOHRADSKA
(LADISLAV STUHLÍK)**

FOTOGRAFIE NA OBÁLCE

STRANA 1
LADISLAV STUHLÍK
DO NÁMĚSTÍ

STRANA 24
LADISLAV STUHLÍK
KOSTELÍK NA ZVIČINĚ

**DALŠÍ ČÍSLO
BĚLOHRADSKÝCH LISTŮ
VYJDE 24. 1. 2014**

Bělohradské listy
Vydává Město Lázně Bělohrad
Vychází jako dvouměsíčník
Redakční rada: Ladislav Stuhlík (šéfredaktor), Eduard Čeliš, Alena Fléglová, Hana Friedrichová, Svatopluk Hrnčíř, Václav Lejdar, Iva Plecháčová, Josef ŠpŮr, Ing. Pavel Šubr, Mgr. Antonie Vaníšová.
Povoleno MK ČR pod č. E 10901
Adresa: **Město Lázně Bělohrad**
Městské kulturní středisko,
Barákova 3, 507 81 Lázně Bělohrad
Telefon: 739 629 482, Fax: 493 792 484
E-mail: mks@lazne-belohrad.cz
Grafika, sazba a tisk: tiskárna ARPA,
Kotkova 792, Dvůr Králové n. L.

Náměstí plné cyklistů...

PŘEDSEDOVY SLZY ANEB NÁMĚSTÍ PLNÉ CYKLISTŮ

„Hodně závodů jsme v Bělohradě uspořádali, ale když vidím při maratónu plné náměstí cyklistů, tak mám v očích slzy...“, říkal po letošním maratónu horských kol triatlonový předseda Jarda Kraus.

A tak jsem v duchu zavzpomínal... Na začátku osmdesátých let se v Bělohradě dává dohromady parta nadšenců, která pořádá pravidelné cyklistické vyjížděky. Do Krkonoš, do Orlických hor, do Českého ráje i jinak, tempo udávají nejčastěji Pepík Vrabec a Lád'a Khun. Oblečení co dům dal, silničky různě podomácku poslepované, protože obchody nabízely maximálně ruská kola značky Ukrajina. Ani socialistický konkurent kapitalistické Tour de France Závod míru, jehož znělku si dodnes při pohledu na cyklistické závody vybavuji, kola do obchodů nepřinesl...

Se vznikem triatlonu vzniká i v Bělohradě triatlonový oddíl, který připravuje hned v roce 1988 první oficiální mistrovství České republiky a o 2 roky později dokonce první šampionát federální, kdy se triatlon poprvé objevuje i na televizní obrazovce a kdy zahajuje svou mistrovskou sérii Tomáš Kočař. Bělohradské náměstí poprvé zaplňují cyklisté... Později specializace na duatlon, mistrovství republiky v Bělohradě v letech 1993 a 1995, Světový pohár Powerman v letech 1996 a 1997, na startu na bělohradském náměstí světová špička včetně fenomenálního Švýcara Urse Dellspergera či Američanky Heather Fuhr a Česká televize opět přítomná...

Pak triatlon pomalu opouští Bělohrad a přicházejí horská kola. Poprvé jsem na něm seděl v létě 1989, kdy bělohradští triatlonisté startovali v německém městečku Ettlingen na Světových hrách (obdoba olympijských her, ale v neolympijských disciplínách). Emigrant Franta, který od nás tenkrát nejprve koupil pěkných pár lahví sovětského šampaňského (na Západě v těch dobách výhodný prodejní artikl), abychom jimi po závodě společně oslavili úspěchy Jirky Moudrého, Oldy Ulvra či Leoše Lejdara, mně ho tehdy půjčil. Nemohl jsem se ho nabažit a už se těšil, že se třeba jednou objeví i za železnou oponou. Ta ještě v témže roce padla a horské kolo bylo rázem i u nás. Nejdříve opatrně, postupně však na něm začíná jezdit od dětí po dědečky a babičky kdekdo. Horské kolo se stává módním, obchody se předhánějí v nabídce nejen kol všech značek, ale i oblečení a dalších doplňků, kdo na horském kole nejezdí, jakoby nebyl. A v Bělohradě se i závodí: Brtevman pod brtevskou hájenkou a Podkrkonošský maratón v centru města. Právě maratón se stává stále více populárním, startují na něm nejen bikové hvězdy včetně Jardy Kulhového a dalších, ale hlavně plno bělohradských cyklistů a stovky dalších z celé republiky. Kde by mě to před těmi 24 roky, kdy jsem na biku poprvé v Německu seděl, napadlo! A když úřednice na městském úřadě řeší, jestli nášlapné pedály nebo klasické a jestli kola šestadvacítky nebo devětadvacítky, tak nemám o budoucnosti horských kol a bělohradského Podkrkonošského maratónu už vůbec žádné obavy. A společně s předsedou budu asi zase po startu maratónu zatlačovat slzy v očích...

Pavel Šubr, foto: Jaroslav Voves a Václav Lejdar

Před 30 lety na Špindlerovce, zleva: Jiří Šulc, Zdeněk Kubánek st., Josef Vrabec, Petr Šubr, Leoš Lejdar, Pavel Šubr, Jaroslav Kraus, Michal Paďour, Zdeněk Kubánek ml., Jaroslav Voves

Zeptali jsme se za vás

Došlo ke zrušení přímého autobusového spoje z Prahy přes Lázně Bělohrad ve všední dny odpoledne (s odjezdem v 16:45 z Prahy). Je zrušení dočasné, či trvalé?

Dopravce OSNADO provedl od 1. 10. 2013 koncepční změny na svých dálkových komerčních linkách, kam spadá i linka 690270, která prochází Láznemi Bělohradem. Tyto linky provozuje dopravce na své komerční podnikatelské riziko, časové polohy a trasování je tedy výhradně v gesci dopravce. S připomínkami na tyto spoje tedy kontaktujte přímo dopravce OSNADO.

Děkujeme za pochopení.

*Mgr. Dominik Prymš,
OREDO s. r. o. Hradec Králové*

Z Prahy v současné době jede autobus ve směru Dvůr Králové/Trutnov v 16:45 a v 17:30. Druhý z uvedených spojů byl významně urychlen – tím došlo k situaci, že se téměř ve stejný čas sjedou dva autobusy v Miletíně a po stejné trase pokračují až do Trutnova. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto spoj přeměrovat na Novou Paku (zároveň bylo přihlíženo k nízkému počtu osob nastupujících/vystupujících v Bělohradě – v průměru 3 - 4 osoby a dále po trase). Na tuto změnu již přišlo několik stížností. Nejbližší změny jsou k 15. 12. 2013 – tento spoj bude znovu detailně posuzován a je reálná šance, že se vrátí do původní trasy.

*Mgr. Lukáš Janda,
technolog AD, OSNADO spol. s r.o.*

V médiích se objevily informace o možném ukládání jedovatého kyanidu ze státního podniku Narex na skládku v lokalitě Slívkova háje nedaleko města Lázně Bělohrad. K jakým závěrům došla Česká inspekce životního prostředí při šetření této záležitosti?

Česká inspekce životního prostředí, oblastní inspektorát Hradec Králové, oddělení ochrany vod, přijala dne 4. 7. 2013 dopis starosty města ve věci možného ukládání sudů s kyanidy ze státního podniku Narex v 70. a 80. letech minulého století na černou skládku poblíž lesa Zhoří nebo do lokality Slívkova háje poblíž Lázní Bělohradu.

V této záležitosti bylo nejprve telefonicky hovořeno s panem Krátkým (žije nyní v Ústí nad Orlicí), který se v letech 1963 – 1966 v podniku TOS (předchůdce postupně firem Náradí, Narex a nyní DEPRAG CZ a.s.) vyučil a poté v něm již nikdy nepracoval. Pan Krátký tvrdil, že on sám vyvážel na vozíku kyanidy jako složku vypotřebovaných kalírenských solí na výše uvedenou skládku do Slívkova háje. ČIŽP provedla dne 16. 7. 2013 inspekční šetření v Lázních Bělohradě. Nejprve bylo jednáno s Ing. Kotyškou, ředitelem společnosti DEPRAG CZ, a.s., bylo nám sděleno, že nejsou ve firmě žádné údaje o možném vyvážení těchto chemikálií na skládku.

Dále bylo jednáno se starostou města Ing. Pavlem Šubrem, který sdělil jména některých možných žijících pamětníků a bývalých zaměstnanců dotčené firmy. Tito lidé, pokud ještě žijí, jsou vesměs již léta v důchodu. Bylo hovořeno s Ing. Lubomírem Tůmou, bývalým výrobním náměstkem, a panem Eduardem Čelišem, bývalým zaměstnancem, oba věděli něco jen z doslechu, uvedli, že si o tom lidé vyprávějí v hospodě, ale nikdo nic konkrétně neví. Ing. Tůma však uvedl jako možného pamětníka pana Jiřího Šturmu, který v kalírně dlouhá léta pracoval a byl později na tomto pracovišti mistrem. Pan Šturma byl navštíven (je již dlouho v důchodu) a uvedl, že pracoval v kalírně od 60. let minulého století. Sdělil také, že po celé období jeho práce v kalírně byla vedena pečlivá dokumentace o pohybu kyanidu sodného, ať jako suroviny v tabletách, tak i jako vyčerpané kalírenské soli, které byly vždy skladovány ve zvláštním uzamčeném skladu. Dále pan Šturma uvedl, že je velmi nepravděpodobné, aby učeň podniku vyvážel jedovatý kyanid na skládku. Mohl však případně odvázet nějaký jiný odpad z kalírny, případně tzv. popouštěcí soli z operace popouštění, tyto soli žádné nebezpečné závadné látky neobsahovaly.

Je těžké po cca 50 letech dojít k jednoznačnému závěru, faktem je, že jediný, kdo tvrdí, že sám manipuloval s kyanidy, je pan Krátký, v té době učeň, všichni ostatní vždy jenom něco o tom slyšeli. Jako velmi reálná se jeví varianta, že žádný kyanid na skládku vyvážen nebyl.

Pokud by však město Lázně Bělohrad chtělo získat větší jistotu v této záležitosti, muselo by zadat odborné firmě průzkum místa, kde měl být kyanid ukládán.

*Ing. Jan Šimerda,
ředitel oblastního inspektorátu České inspekce životního prostředí Hradec Králové
foto: Ladislav Stuchlík*

Starosta odpovídá

Chtěl bych se zeptat, kdy proběhne celková rekonstrukce Nádražní ulice. Tato ulice je velice frekventovaná, jezdí zde zejména těžké zemědělské stroje z nedalekého družstva a nákladní automobily. Málokterý z řidičů ubere rychlost a to si pak všichni myslíme, že snad začíná zemětřesení. Těžko by se ve městě hledala silnice v horším stavu, než je tato. Každoroční záplatování jsou pouze vyhozené peníze, jelikož záplaty nevydrží ani od jara do podzimu, natož aby přežily zimu.

Zastupitelstvo města ví, že stav Nádražní ulice patří mezi nejhorší ve městě (spolu s ulicí Na Zátíší a Nerudovou alejí). Máme připraven projekt na její rekonstrukci včetně vybudování chodníků. Zatím však upřednostňujeme investiční akce, kde je možné získat státní či jinou dotaci (v poslední době např. chodníky v Horní Nové Vsi či zateplení mateřských škol). Na rekonstrukci Nádražní ulice jsme chtěli žádat o dotaci Státní fond dopravní infrastruktury, zatím však nebyl vypsán žádný dotační program na rekonstrukce místních komunikací.

V územním plánu města je schváleno, že Nádražní ulicí by měla procházet přeložka silnice II. třídy na Hořice (odlehčila by tak ulici T. G. Masaryka, křižovatkou s Komenského ulicí a Komenského ulicí). Potom by Nádražní ulice byla převedena kraji a její rekonstrukci by zajišťoval kraj. Stav krajských komunikací je ale žalostný, takže výstavba obchvatů a přeložek silnic II. třídy je zatím pozastavena a je těžké odhadnout, kdy a zda vůbec je toto řešení reálné.

Rekonstrukce Nádražní ulice včetně výstavby chodníků (bez veřejného osvětlení) je oceněna zhruba na 6,5 milionu Kč. Město má nyní ročně na opravy, rekonstrukce a investice cca 11 milionů Kč. Vzhledem k výše uvedeným plánovaným investičním akcím je její zařazení do rozpočtu příštího roku nereálné, může se však stát, že bude vypsán dotační program (starostové měst takovýto program chtějí) a situace se může změnit.

Na zasedání zastupitelstva města jste probírali podezření na ukládání kyanidů z podniku Narex na skládku na Slíváku. Odpověď České inspekce životního prostředí asi zastupitele ani přítomné občany příliš neuspokojila. Bude město provádět nějaké další šetření nebo je dopisem z České inspekce životního prostředí záležitost uzavřena?

Se zástupcem České inspekce životního prostředí jsem o problému jednal na kontrolním dnu odstraňování staré ekologické zátěže ve firmě Deprag. Městu doporučil provést další průzkum a upozornil, že v současné době je vypsán Státním fondem životního prostředí dotační program na podobné průzkumy. U obecně prospěšné společnosti Čistá příroda východních Čech proto rada města zadala zpracování projektové dokumentace k realizaci průzkumných prací a analýzy rizik a zároveň podání žádosti o dotaci ze SFŽP. O dotaci, která činí 90 % uznatelných nákladů, se žádá do poloviny prosince 2013, o jejím přiznání bychom měli dostat informaci na jaře 2014, potom by proběhlo výběrové řízení na zhotovitele a vlastní průzkum by se uskutečnil zřejmě v roce 2015. Zároveň jsem projednal s radním Královéhradeckého kraje s gescí životního prostředí možnost uhrazení zbylých nákladů (i neuznatelných) z rezervního fondu, který pro podobné případy kraj povinně zřizuje. Projektová dokumentace, která je ve stádiu zpracování, bude řešit nejen lokalitu na „Slíváku“, ale i na Horní Nové Vsi jižně od fotbalového hřiště. Mluvil jsem také s některými bývalými pracovníky podniku Narex a došel jsem k podobnému závěru jako ČIŽP, tedy že kyanidy byly evidovány a nemohlo dojít k jejich úniku. Jistotu by ale měly definitivně přinést průzkumné práce a zpracování analýzy rizik. Jejich cena je předběžně odhadnuta na 2 miliony Kč, ale město by se na této částce v případě přiznání dotace nemělo podílet.

Pavel Šubr, foto: Ladislav Stuchlík

ZM informuje

Zastupitelstvo města se sešlo na svém veřejném zasedání ve středu **18. září 2013** v kulturním sále hotelu Grand. Zastupitelé schválili nákup a prodej nemovitostí, rozpočtové opatření č. 4/2013, zmocnění pro radu města k provádění rozpočtových opatření a Pravidla pro poskytování finančních příspěvků z rozpočtu města na kulturní, sportovní, vzdělávací a sociální aktivity. Dále zastupitelé vzali na vědomí informaci o projednávání územního plánu města, stanovisko České inspekce životního prostředí k možnému ukládání nebezpečného odpadu ze státního podniku Narex na černou skládku, zprávu finančního výboru, návrh výboru TJ Lázně Bělohrad na výstavbu multifunkčního zařízení pro TJ Lázně Bělohrad, informaci o připravované rekonstrukci silnice Lázně Bělohrad – Špice a zprávu o průběhu Bělohradského kulturního léta. Poté schválili žádost dechové hudby Javorka o změnu navržené smlouvy s městem a přijetí dotace na pořízení zametacího stroje.

Další veřejné zasedání zastupitelstva města se uskutečnilo ve středu **6. listopadu 2013** v kulturním sále hotelu Grand. Zastupitelé schválili směnu pozemků a rozpočtové opatření č. 5/2013. Poté vzali na vědomí zpracovanou projektovou dokumentaci na dostavbu fotbalových kabin a zastavovací studii sportovního areálu u Bažantnice a rozhodli dopracovat projektovou dokumentaci na celý sportovní areál a poté podat žádost o dotaci. Dále doporučili radě města zapracovat do rozpočtu města pro rok 2014 předložený seznam investičních akcí a schválili obecně závaznou vyhlášku o místním poplatku za komunální odpad pro rok 2014, který zůstane ve výši 500 Kč na poplatníka. V závěru zastupitelé vyslechli informace ředitele Vodohospodářské a obchodní společnosti Jičín o této společnosti.

Pavel Šubr

BĚLOHRADSKÁ KVÍTKA

dvojčátka

Všimli jste si někdy, kolik pohledů kolemjdoucích na ulici přiláká kočárek s dvojčaty? Zatímco se nejněžnější část populace nad širokorozchodným vozítkem s dvojnásobným štěstím uvnitř tetelí a rozplývá, pánové si většinou drží zdravý odstup. V každém případě je narození dvojčat výjimečnou událostí, která si pozornost svého okolí plně zaslouží.

Vždycky mě zajímalo, jaké to asi je – být dvojčetem. Mít stejného staršího sourozence, dělit se s ním o všechny radosti i starosti od malička. A protože je v Bělohradě zřejmě „dobrá voda“, a narození dvojčat tu zase není až takovou vzácností, mohla jsem z prvního stupně ZŠ vyzpovídat hned čtyři dvojčátka.

Rozhovor nám tentokrát poskytli:

- * Kristýnka a Saša Kobaryčovi *
- * Andrea a Filip Halouzskovi *
- * Fanda a Matouš Arncířovi *
- * Daneček a Tomášek Bartlovi *

1) Říká se, že ve dvou se to lépe táhne. Myslíte si, že je to pravda? Jaké to je, mít dvojče?

- * **Kristýnka** – No podle mě se to ve dvou líp netáhne, spíš naopak.
- * **Saša** – Taky si myslím, že je to trochu utrpění, ale zase mi ségra hodně pomáhá, třeba mi napíše domácí úkol, dojde mi pro sešity a někdy mě pořád otravuje. A tak jí říkám krakatice, ale to se jí líbí!
- * **Andrea** – No, někdy je to problém, protože místo, aby mně pomohl, tak dělá problémy!
- * **Filip** – Je to s ní hrozný!
- * **Dan** – Není to pravda, pořád mě kope!
- * **Tomáš** – A ty se zase roztahuješ v posteli! A já se nemůžu vyspat!

2) Myslíte si, že máte hodně společného? Třeba povahu, koníčky, názory, doplňujete se?

- * **Fanda** – Máme moc rádi přírodu, ale já víc! Rád zkoumám žabky, ještěrky, broučky a ježky. A budu biolog!
- * **Matouš** – Já zase rád stavím a rád si hraju s bráchou!
- * **Saša** – No, když nám bylo ještě pět, tak jsme měli stejnou povahu, pak Kristýnce ale něco vlezlo do hlavy, takže teď už ne! (smích...)
- * **Kristýnka** – Ne, ani náhodou!
- * **Andrea a Filip** – Ne!!!

3) Pletou si vás někdy lidé? A kdo nejvíc?

- * **Fanda** – Jo, nejvíc si nás pletli ve školce. A já jsem se pořád rozčiloval: „Já nejsem Matouš!“
- * **Tomáš** – Nejvíc si nás plete bělohradská babička.
- * **Dan** – Jo, babička a strejda Péťa, a tak na nás radši křičí: „Kluci!“

4) Slyšela jsem, že některá dvojčata mají zvláštní schopnost – cítit, jak tomu druhému zrovna je, i když nejsou spolu. Je to pravda, máte podobnou zkušenost?

- * **Andrea** – Někdy jo, ale spíš se mi po bráchovi stejskalo, když jsem byla poprvé na táboře sama. Ale nechybělo mně to jeho zlobení!
- * **Kristýnka** – No, když šel tenkrát brácha s kamarádem Michalem někam do Bazárny a nikomu nic neřekl, tak jsem ho šla hledat a měla jsem hrozný strach, že se mu něco stane. Prostě když nejsme spolu, tak to není ono, i když mě někdy zlobí, tak ho mám moc ráda. A když bráchovi něco je, nebo se mu nedaří, tak mi ho je líto a radši bych si to s ním vyměnila!

- * **Saša** – Taky se mi někdy po ségre stejská, když je jinde. Akorát mi vadí, že mi furt poroučí a říká, co mám a nemám dělat, abych tam nelezl a táák... Má prostě o mě strach, to já vím...

6) Využíváte toho někdy, že jste si tak podobní?

- * **Fanda** – No, Matouš to na mě někdy svádí!
- * **Bartlovi** – Jo, někdy si děláme z babičky srandu a ona nám za to říká, že nás strčí do trouby! (smích...)

7) Jíte rádi stejná jídla?

- * **Filip** – Svičkovou máme rádi oba.
- * **Andrea** – Já mám ráda sladší jídla, ale nejím rajčata jako Filip.
- * **Kristýnka** – Ne, já nesnáším ryby a on je má rád. Já zase miluju sbírání hub, ale nejím je. On je nerad sbírá, ale moc rád je jí!
- * **Saša** – Já mám zase rád saláty a taky takovou zvláštní hořčici, kterou vozí babička z Ukrajiny a Kristýnka ji nemá ráda!
- * **Fanda** – Já nemám rád med a Matouš jo. Když nám bylo pět, tak si Matouš pořád mazal rohlík s medem a já jen s máslem. Ale když je ten med v čaji s mlíkem, tak to máme rádi oba, to je nejlepší. Pak máme rádi oba buchtíčky a špagety.
- * **Dan** – Ne, Tomáš jí houby a já ne!

8) Soupeříte spolu někdy? Jste rádi, že jste dvojčata?

- * **Matouš** – Někdy jo, někdy ne.
- * **Fanda** – Mladší brácha Vítek na nás pořád něco svádí a přitom my jsme to neudělali. Velký maj radši ty malý a ne nás velký! Jsme spíš spolu proti Vítkovi. Mám rád Matouše a kdybych ho neměl, tak by jsem si neměl s kým hrát a musel bych pořád chodit někam za kamarádama...
- * **Tomáš** – Jen někdy.
- * **Dan** – Jo, když byl jednou Tomáš pryč, tak jsem všechno musel dělat za něj, je lepší, když jsme dva!
- * **Andrea a Filip** – No na něco je to dobrý...
- * **Saša** – No, někdy si o ni dělám starosti. A když jí někdo nadává, tak se jí zastanu!
- * **Kristýnka** – Držíme hodně spolu, hlavně když je na nás někdo ošk-livej! Pomáháme si a bráníme se společně!

Alena Fléglová, foto: autorka

FLORBAL JE TU

Vůbec se nedivím dnešním klukům, že se jim tak moc líbí florbal. I my jsme ještě v minulém století jako kluci s hokejkami proháněli tenisák za sokolovnou. Pravda, neřikali jsme tomu florbal, ale bandy hokej. Ten opravdový florbal vymysleli Švýcaři v sedmdesátých letech. A když Švýcaři začali masitv innebandy, tak se totiž jmenoval průkopník florbalu, my hokejky a ošoupaný tenisák, „šlupku“, už dávno pověsili „na hřebík“.

Čím dál víc můžete v Bělohradě potkat kluka či holku s florbalovou holí. Proto jsme vyrazili do haly Středního odborného učiliště za nejmenšími adepty, elévy, tohoto sportu. Poměrně velkou partu sedmi- až desetiletých až desetiletých žáků trénuje Pavel Janák. Fotili a ptali jsme se. Tady je náš výsledek:

V pátek před třetí odpolední měli už Franta Kout a asistent trenéra Pepa Štefan, jejichž synové patří mezi florbalové elévy. postavené černé plastové mantinely. Nádherný plac o rozměrech dvacet na třináct. „Když vidím, jak jsou kluci zapálení do florbalu, tak chci pomoci,“ upřesňuje táta Kout.

Patnáctka mladých borců začíná rozvíčkou, slalomem, střelbou po kličce. Po dvacetiminutovce rozhodne sprint o tom, kteří dva hráči si zkusí pozici brankáře. Za bílé družstvo vyhrává Honza Kněžourek, za černé je nejrychlejší Vojta Hrnčič. Každý z nich si bere novou černou brankářskou helmu, bez hole. Tu florbalový golman nemá!

Tréninkové utkání bílí - černí může začít. Tři na tři a brankáři. Bílí se ujímají vedení brankou Lukáše Poura.

Nevíme, jak utkání dopadlo. Víme, že florbal má v Bělohradě dobré zázemí.

Pavel Janák:

Kluci hrají florbal dva roky. První rok v sokolovně, teď v hale zemědělků. Tady je moderní prostředí s mantinely. Vloni jsme byli na turnaji elévů v Doni Kalné. Skončili jsme třetí. Mezi nejlepší trojici našich hráčů patří Honza Langner, David Janák a Vojta Šádek.

Eduard Čeliš, foto: Jaroslav Voves

FINANČNÍ GRAMOTNOST DO NAŠÍ ZŠ

Naše základní škola je již od minulého školního roku zapojena do projektu „Finanční gramotnost do škol“. Jedná se o projekt, který má žákům objasnit a přiblížit problematiku světa peněz – naučit se s penězi zacházet, uvědomit si možná rizika, orientovat se na finančním trhu, odpovědně spravovat vlastní rozpočet.

Pojem „finanční gramotnost“ je v současné době zmiňován stále častěji. Finanční gramotností se obecně rozumí soubor znalostí a dovedností člověka porozumět financím a správně s nimi zacházet v určitých životních situacích. (zdroj www.wikipedia.cz) Požadavek finanční gramotnosti jako jedné ze složek „komplexní gramotnosti“ se dostává do popředí zejména proto, že se v poslední době stále více lidí dostává vlastní vinou, nezodpovědností a neznaností do finančních problémů.

Podle vyjádření České národní banky došlo v novém tisíciletí na finančním trhu k prudkému rozvoji finančních služeb. Tento boom jakožto nový fenomén způsobil, že se rázem staly finanční prostředky velkou bezproblémově dostupnou takřka pro každého. Tím pádem začaly růst tendence k rychlé spotřebě, ochotě lidí se zadlužovat, čímž však logicky vznikly problémy ve formě osobních bankrotů, předlužení a neschopnosti dostát svým finančním závazkům.

Absence základní orientace ve světě financí je bohužel velmi častá. Naše základní škola se proto rozhodla začít s „osvětou“ a výchovou dětí ke správnému finančnímu uvažování, a to v rámci svého standardního učebního plánu. Dosud takto fungujeme jako pilotní škola, nicméně Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy navrhuje začlenit výuku finanční gramotnosti jako nedílnou součást školních osnov. Naši žáci se v hodinách učí např. jak sestavit rodinný rozpočet, o činnosti bank, leasingu, daních, problémech s dluhy, insolvenčí, státním rozpočtu a dalších oblastech souvisejících s finančním trhem, potažmo praktickým životem.

Zcela konkrétně přibližuje předmětný projekt jedna z koordinátorek, Mgr. Lenka Raulimová: „Začali jsme ve školním roce 2012/2013 ve třídách 8. A a 8. B. V prvním pololetí jsme se zaměřili na téma 'domácnost', ve druhém pak na téma 'dovolená'. Výuka probíhala ve formě projektových dnů, kdy si žáci mohli vyzkoušet v různých rolích (např. rozvedená zdravotní sestra s platem 20.000,- Kč, čtyřleté dítě, dvanáctiletý chlapec navštěvující kurzy keramiky a fotbalu) – jak koordinovat finance v takovéto rodině. Žáci si zkoušeli sestavit rozpočet domácnosti, přičemž vycházeli ze zadaných údajů. Pro upřesnění ještě uvádím, že nikdo z žáků nesměl sdělovat údaje o platech, inkasech a dalších výdajích ze své skutečné rodiny.

V letošním školním roce proběhnou další obdobné projekty pro deváté třídy – témata ještě nejsou upřesněna, ale zřejmě se bude jednat o běžné životní situace, jako je koupě auta apod.

Výuka žáků k finanční gramotnosti probíhá paralelně v předmětu Rozvoj osobnosti, který vyučuje ředitel školy Jaroslav Jirásko.“

Výuku finanční gramotnosti hodnotí naše škola jako velmi přínosnou a potřebnou a je si vědoma toho, že je nepochybně nutné, aby v jejím pokračování byla stále progresivnější a připravovala žáky na „skutečný život“.

A jak celou akci hodnotí samy děti?

„V 8. třídě jsme měli projekt finanční gramotnost. V tomto projektu jsme se rozdělili do skupin a tam nám rozdali lístečky s tím, kdo jsme. Jestli jsme dcera nebo syn, matka nebo otec. Poté jsme řešili, jaké má ta rodina příjmy a jaké má výdaje. Šli jsme také na počítače, kde jsme si vybírali, kam pojedeme na dovolenou. Samozřejmě jsme si museli spočítat podle výplaty fiktivních rodičů, zda na to máme peníze a na kolik peněz nás dovolená vyjde. Ke konci projektu jednotlivé skupiny své rodinné rozpočty odprezentovaly před celou třídou. Z tohoto projektu jsme si odnesli, že není vždy lehké uskutečnit naše přání.“

S. Černá

„Libilo se mi, že jsme se rozdělili do rodin. Měli jsme plno úkolů, které mě učily, jak hospodařit s penězi. Např. tím, že jsme si museli vypsat všechny výdaje a příjmy „naší“ rodiny. Dále se mi líbilo, že jsme mohli informace vyhledávat na počítači, takže byly opravdu přesné. A nakonec jsem si uvědomil, že rodiče to nemají s penězi lehké.“

J. Suchý

„... Shodli jsme se kam, na jak dlouho a asi za kolik. Přitom jsme probírali naše vlastní dovolené a dobře se při tom bavili. Pak přišly věci jako úrazové pojištění v zahraničí a připojištění storna zájezdu. To už nás humor přešel. Protože jsme to brali vážně, snažili jsme se nějak „nenaletět“ a dbát na kvalitu. Po dvou hodinách na počítačích jsme vybrali rozumný zájezd za rozumnou cenu. Vzhledem k tomu, že si naše modelová rodina každý měsíc na dovolenou ukládala peníze, nedostali jsme se nikde do červených číslic. Moc nás ale nebylo, komu to tak hezky vyšlo. Na konci dne jsme si všichni uvědomili, jak může být těžké zajistit svým dětem pěknou dovolenou.“

M. Chomyšínová

„Finanční gramotnost je projekt o rodině, penězích, úsporách a dovoleně. Naše třída 9. B bude tento projekt dělat už podruhé. Poprvé jsme si zakládali rodiny a představovali jsme se. Poté jsme v těch rodinách vybírali dovolenou. Spousta z nás tak pochopila, že dovolená musí být taková, abychom měli dost financí a nebrali si zbytečnou půjčku a že za málo peněz se dá stejně pořídít pěkná dovolená i v zahraničí. Finanční gramotnost nám dala hodně nových znalostí do života. Všichni jsme si to užili.“

N. Kuglerová

„Asi před 5 měsíci, jeden den v květnu, naše třída (tehdy 8. B), měla projektový den pod názvem 'Finanční gramotnost'. Ze začátku bylo vše jednoduché. Rozdělili jsme se do rodin, vybrali jsme si libovolná jména a plánovali jsme dovolenou. Dále to už tak lehké nebylo. Dovolenu jsme museli vybrat tak, aby na to stačily finance, které máme. Bohužel jsme se museli setkat s názvy jako jsou: připojištění storna zájezdu, úrazové pojištění v zahraničí a vypořádat se s nimi. Když jsme měli vše do detailu naplánované, přemístili jsme se do učebny počítačů, kde jsme si vyhledávali to, co potřebujeme, jako např. kolik stojí pojištění atd. A naše výpočty jsme zpracovali do různých tabulek. Myslím si, že jsme všichni byli překvapeni tím, jaké komplikace mohou nastat při plánování dovolené a že bohužel ne každý si může něco takového dovolit.“

A. Novotná

Iva Plecháčová,
foto: archiv školy

ABYSTE SI I VY MOHLI OVĚŘIT, JESTLI (A JAK) SE VE SVĚTĚ FINANČNÍ PROBLEMATIKY ORIENTUJETE, PŘIPRAVILA PRO VÁS HANKA STEINEROVÁ, ŽÁKYNĚ 9. A, TEST. VYBERTE SPRÁVNOU ODPOVĚĎ:

1. Kontokorent znamená:

- a) Jednorázová platba na příkaz majitele účtu
- b) Služba, která dovolí majiteli účtu přečerpat prostředky účtu do mínusu
- c) Formát čísla účtu stanovený mezinárodním standardem

2. Inlace je:

- a) Zmenšování kupní síly peněz
- b) Fáze hospodářského vrcholu
- c) Podíl úroku k hodnotě půjčky nebo vkladu

3. Likvidita znamená:

- a) Zabavení majetku v hodnotě nesplaceného dluhu
- b) Situace, kdy stát není schopen splácet své dluhy
- c) Snadnost, s jakou lze aktivum převést v prostředek směny

4. Sociální zabezpečení je:

- a) Systém dávek od státu, které mají eliminovat nerovnosti v sociální situaci obyvatel
- b) Soubor opatření, jimiž se zmírňují následky sociálních událostí občanů státu
- c) Pojištění, které člověk uzavírá nejen pro případ smrti, ale i pro případ trvalých následků

5. Jaký je rozdíl mezi kreditní a debetní kartou?

- a) Používáte-li kreditní kartu, máte k dispozici peníze navíc
- b) Debetní karta je, že můžete vybírat do mínusu určené částky ve smlouvě, s kreditní kartou nemůžete jít hluboko do mínusu
- c) Kreditní karta slouží k manipulaci se skutečnými penězi, debetní pouze s čísly představujícími peníze

6. Na spořicí účet jste uložili 100 Kč a úrok jsou 2 % ročně. Kolik by na tomto účtu bylo za pět let?

- a) Více než 110 korun
- b) Přesně 110 korun
- c) Méně než 110 korun

7. Jak dlouho nesmíte vybrat peníze ze stavebního spoření, abyste nepřišli o státní příspěvek?

- a) 5 let
- b) 6 let
- c) 7 let

8. Co to znamená, pokud je ve smlouvě rozhodčí doložka?

- a) Při sporech rozhodují standardně soudy
- b) Spory, které by mohly být mezi stranami z důvodu porušení smlouvy o půjčce vedeny, jsou vyňaty z působnosti obecných soudů
- c) Při sporu záleží na dohodě mezi dlužníkem a věřitelem

9. Co to je RPSN?

- a) Úrok
- b) Poplatek za uzavření smlouvy
- c) Co zaplatím za rok navíc v procentech

10. Když jsou úrokové sazby na trhu nízké, tak...

- a) je výhodné hodně spořit, málo utrácet a nic si nepůjčovat
- b) je nejlepší hodně spořit a zároveň si hodně půjčovat
- c) jsou „levnější“ úvěry a naopak spoření nepřináší vysoké zhodnocení

11. Kdo nebo co je finanční arbitř?

- a) Soudce, který rozhoduje spory mezi dlužníky a věřiteli
- b) Orgán, který spravuje aukční prodej majetku zabaveného v exekuci
- c) Orgán, který mimosoudně řeší spory mezi finančními institucemi a klienty

12. Co je to složené úročení?

- a) Složitý výpočet úroku u úvěru, který je uveden až na poslední straně smlouvy
- b) Situace, kdy se úročí i připsané úroky
- c) Situace, kdy se úrok u půjčky skládá jednak z úroku, a jednak z pravidelného poplatku za vedení úvěrového účtu

13. Na jaké produkty se vztahují daňové úlevy?

- a) Na všechny finanční produkty platné více než jeden kalendářní rok
- b) Na životní pojištění, penzijní připojištění i stavební spoření
- c) Na hypotéky, životní pojištění a penzijní připojištění
- d) Nejsou žádné daňové úlevy, jen státní příspěvky

Správné odpovědi:

1.b), 2.a), 3.c), 4.b), 5.a), 6.b), 7.b), 8.b), 9.c), 10.c), 11.c), 12.b), 13.c)

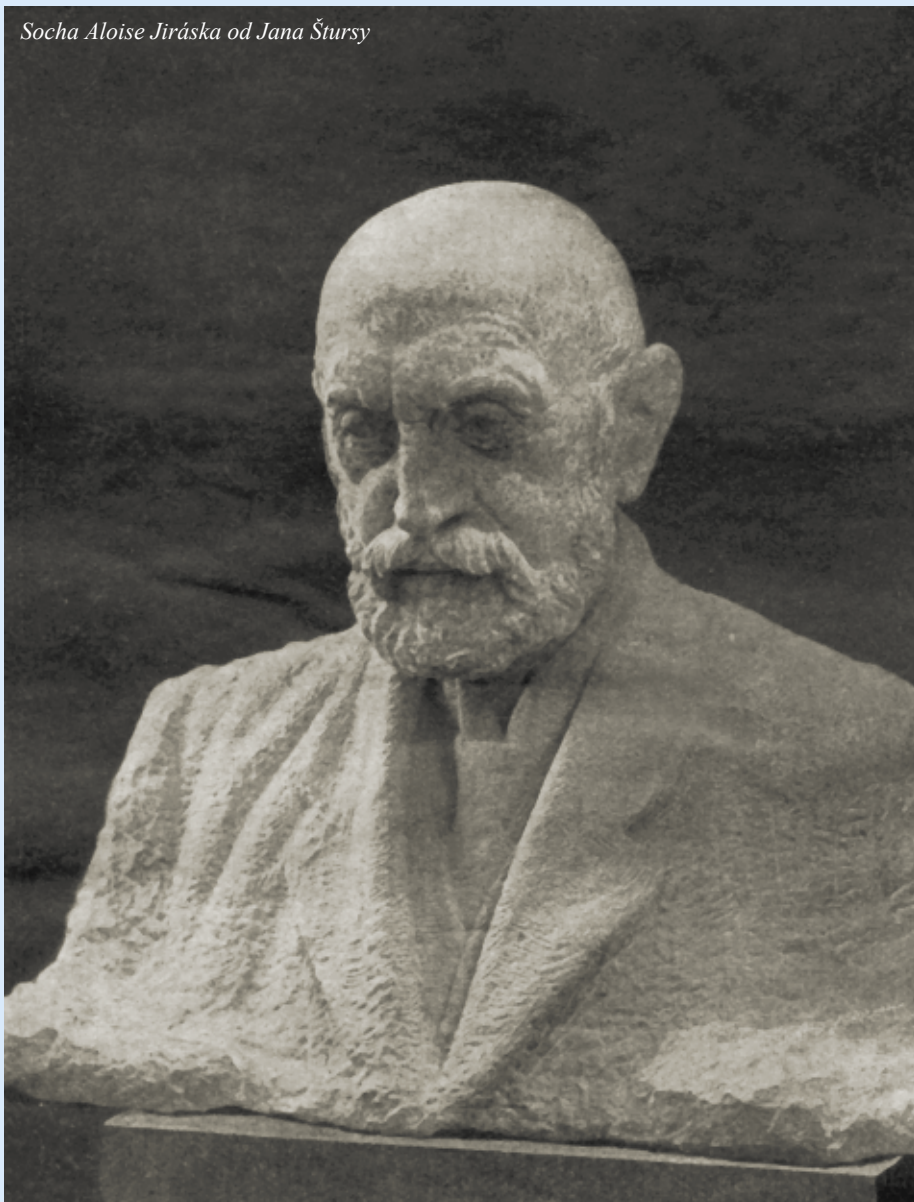

LIBÍN

A ČASOPIS VENKOV

V minulém čísle Bělohradských listů vyšel článek o osadě Libín, vztahu prezidenta Masaryka k tomuto místu, o rusofilovi Ivanu Ivanovičovi Kubištví, který na Libíně postavil hostinec, později nazývaný Gregorův, a o odhalení pomníku spisovatele Aloise Jiráska pod Libínem 17. července 1921 u příležitosti jeho sedmdesátých narozenin. Na Libín, mezihořské údolí, Raise a Jiráskova či rusofila Kubištví vzpomíná v článku „Hrst vzpomínek na milá místa“, který vyšel začátkem července 1921 v časopise Venkov, jeho šéfredaktor Antonín Nečásek. Vraťme se proto ještě jednou na Libín a pokochejme se idylickým vyprávěním Antonína Nečáska z období prvních let samostatné Československé republiky.

Socha Aloise Jiráska od Jana Štursy

PIETNÍ ČIN NAŠEHO DOROSTU – ODHALENÍ PAMÁTNÍKU VELKÉMU ROMANOPISCI

Pěknou a milou zprávu dostávám z rodného kraje: okresní sdružení dorostu našeho na Hořicku pořídilo pomník Aloisi Jiráskovi, který bude odhalen ještě v tomto měsíci v překrásném údolí mezihořském, které je málo známo turistům, kteří obyčejně tu jen projedou vlakem, který od Ostroměře přes Šarovu Lhotu a Lázně Bělohrad ujíždí do Krkonoš. Kdyby věděli, sedíce ve vlaku, o kráse tohoto údolí, jistě by vystoupili v Ostroměři a šli by pěšky jako praví turisté údolím, jemuž krásou se rovná málokteré v Čechách. Mezihoří patří k málo známým krásám našeho severovýchodu a to snad jen zvyšuje jeho půvab. Nemohlo býti krásnějšího místa pro pomník básníka a romanopisce. Tady uprostřed lesnatých strání a palouků bude mít v tiché samotě památník, který postavila vděčná mládež venkovská obdivovanému a milovanému spisovateli na cestě pojmenované „Jiráskova stezka“. Pod Libínem tedy péči našeho dorostu bude státi Jiráskův pomník, památník vděčnosti a lásky čtenářstva a českého podhorského lidu, kterému v jeho odlehlých podhorských vískách a samotách připravil křísitel české minulosti tolik radostných chvil za dlouhých zimních večerů.

MEZİHOŘSKÉ ÚDOLÍ

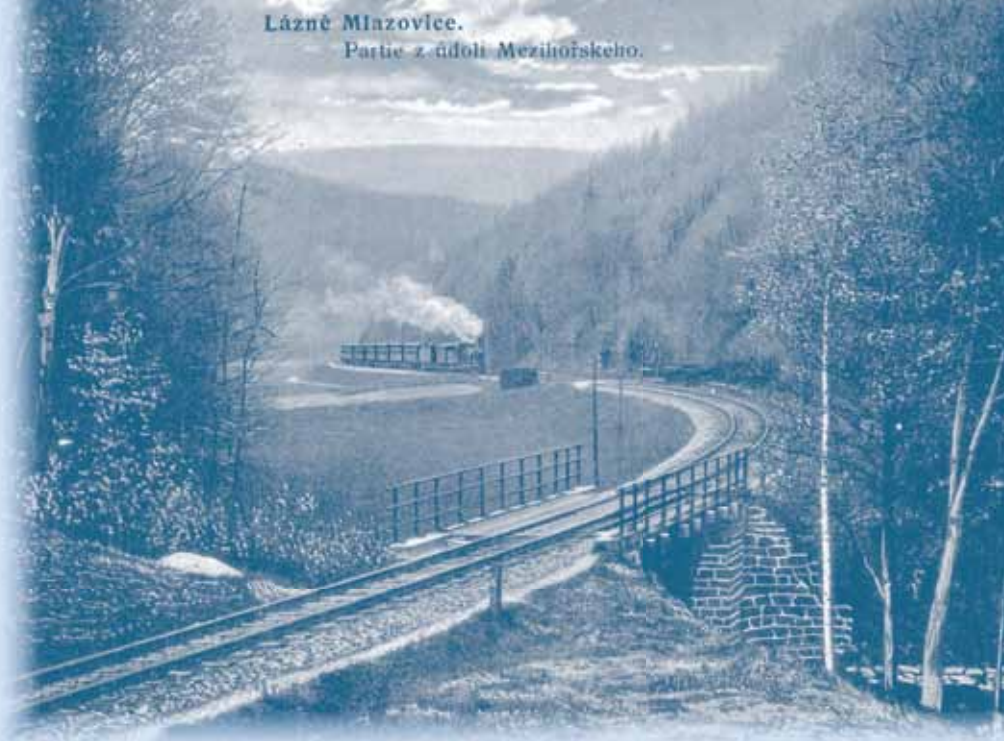
Mezihoří znám jako svůj domov. Tady těkalo mé dětství, po těchto místech se toulala má blouznivá mladost. Když nedávno proletěl jsem ve vlaku krásným tím koutem, jako by ze všech stran kývalo všechno přátelsky. Stromy lesa, staří kamarádi, stárnoucí pomaleji než člověk. Známe je všechny, jako znám každý keř na břehu říčky Javorky, která protéká krásné údolí mezihořské, snad tím krásnější, že je zná tak málo lidí, že za celý den tu neuvidíš

živé duše, nezaslechneš zvuku, leda šum lesa a nějaký osamělý ptačí trilek. Dva osamělé strážné domky železniční a zrovna tak osamělý Machův mlýn jsou jediné stopy lidské za hodinové pouti, jdeš-li pomalu tím hlubokým, mezi vysoké lesnaté stráně vklíněným údolím. Jen chvílemi zahučí a proletí vlak a zase ticho, takové hluboké, že je slyšetí tlukot vlastního srdce, rozraddostněného tou tichou krásou. Je to ona půvabná cesta kolem říčky Javorky od Ostroměře k Šárové Lhotě a odtud potom k Lázním Bělohradu, rodišti a letnímu sídlu K. V. Raisa.

KAREL VÁCLAV RAIS A ALOIS JIRÁSEK

Tady u vchodu do údolí, jakoby náhle uťal, přestává širá a nedohledná labská rovina a začíná Podkrkonoší, z něhož věrný a oddaný rodák bělohradský K. V. Rais vzal většinu těch křemenitých a sukovitých postav, jimiž zalidnil své podhorské obrazy, které našly tolik vděčných a láskyplných čtenářů, k jichž srdcím mluví tímtež prostým, ale hřejivým kouzlem, jako kraj, z něhož jsou vzaty, přímo vyříznuty ze života se všemi jeho smutky a radostmi. Rais sám si zajede do tohoto údolí, když tráví svůj zaslužený odpočinek v nedalekém Bělohradě. Zde v tomto tichém, světu odlehleém koutě bude za čtrnáct dní odhalen pomník Aloisi Jiráskovi, Raisovu příteli, který se s velkým hrnovským, také podhorským rodákem, dělí o přízeň a lásku nejširší české obce čtenářské. Tady je kraj horlivých čtenářů, kterým Jirásek a Rais jsou nejmilejšími autory. Státí bude pomník na úpatí Libína, nejrozkošnější to podhorské vesničky, jakou si lze představit. Trní na vysokém, příkrém návrší nad mezihořským údolím, uprostřed lesů, luk a polí, rozházená malebně jako Betlém, za jasných dnů plná slunce a světla.

Kubištova dača

DAČA IVANA IVANOVIČE KUBIŠTY

Pozornost turisty tu upoutá rázovitá stavba ve slohu ruské dače, dřevěná villa. Postavil ji tu kdysi, už před mnoha desetiletími obchodník Kubišta, spoluchef firmy Neff a Kubišta v Praze. Bylo to za dob, kdy u nás začalo rusofilství v druhých letech šedesátých. Ivan Ivanovič Kubišta, který sám býval na Rusi, byl rusofil až do morku a kosti a jevil je i ve svých zálibách. Odtud jeho ruská dača na českém Libíně. Rád mluvil rusky, nosil ruskou čepici, a protože každého oslovoval starosvětsky „strýčku“, byl znám v celém okolí jako „strýček Kubišta“. Skončil v dosti stíněných poměrech následkem různých spekulací. Libín, kde v létě sídlil, miloval tak, že když někomu psal, a to i v obchodních dopisech, datoval své listy: Psáno na posvátném Libíně... Dnešní

pokolení libínské už sotva o něm asi ví, ale tu ruskou daču má po ruském strýčkovi Kubištovi dodnes na památku jako kus staré slovanofilské idyly.

Tolik romantické vzpomínání Antonína Nečáskova z dob, kdy lidé měli čas na procházky v kouzelné přírodě, poslouchání šumu lesa či ptačích trylků. Pojďte se také v dnešní uspěchané době někdy zastavit, prohlédnout si malebné mezihořské údolí a osadu Libín s pomníkem Aloise Jiráskova a Kubištovou dačou. A třeba strýčka Kubištu uvidíte, určitě ho poznáte, bude mít na hlavě ruskou čepici a pozdraví vás „Zdravstvuj moloděc...“

Pavel Šubr,

kresba: Karel Loner, foto: archiv

MŮJ TATÍNEK LEGIONÁŘ

ANEB HLÍDAL DESÁTNÍK FEJFAR CARSKÝ POKLAD?

V roce 2014 uplyne 120 let od narození a 35 let od úmrtí pana Rudolfa Fejfara, bělohradského občana, cestmistra a otce paní Marcely Hlavaté.

Odkud pocházel tatínek?

Tatínek se narodil ve Vrchovině u Nové Paky jako nejmladší z devíti dětí. Rodiče měli hospodářství, ale osud to zařídil tak, že nikdo z dětí po nich na gruntu nebyl. Byla to těžká doba, přišla 1. světová válka a tatínek ve svých dvanácti letech do války narukoval. Vzpomínám si, že zejména za zimních večerů vzpomínal na útrapy hrozné války, na hlad, zimu, nemoci, na těžké boje v zákopech. Ale s kamarády vojáky zažili i veselejší příhody, které vyprávěl raději. Naši vojáci, kteří bojovali na straně Rakouska - Uherska, se pokoušeli přeběhnout na stranu Rusů nebo i za cenu sebezranění se dostat do ruského zajetí. I jemu se to podařilo a vzpomínal, že už tenkrát slyšeli od Rusů „Dávaj časy“. Vyprávěl také o setkání s českým hercem Zdeňkem Štěpánkem, který se dostal do ruského zajetí v roce 1915 a který v Kyjevě jako vedoucí zajateckého divadla organizoval pro vojáky různá divadelní a zábavná představení. Sám Štěpánek o tom píše ve své knize vzpomínek nazvané Herec. Zajatci v Kyjevě vykonávali různé pomocné práce, otec se jako jeden z nejmladších uplatnil i jako kuchař. Vařit se naučil doma od maminky. 1. října 1917 vstoupil v Kyjevě do Ruských legií a sloužil u 7. střílečského Tatarského pluku.

Co pro něj znamenal konec války?

Samozřejmě se chtěl jako všichni ostatní dostat domů, ale nebylo to snadné. Teprve na přímluvu prezidenta T. G. Masaryka bylo těmto zajatcům umožněno nastoupit do vlaku, který převážel „Zlatý carský poklad“ do Vladivostoku. Cesta z Čeljabinska do Vladivostoku měřila 6110 verst (1 versta = 1 060 m), za dva roky projeli 225 železničních stanic, které otec ve svých poznámkách zaznamenal.

Můžeme se domnívat, že se tatínek přiblížil k tomuto pokladu, který se stal v dalších letech velkou záhadou?

Nemyslím si, že by měl možnost se k pokladu jen přiblížit, nikdy o tom nemluvil. Hlavním zájmem vojáků bylo dostat se domů.

Velká a téměř neuvěřitelná náhoda přispěla k tomu, že jste se dověděli téměř podrobnosti o tatínkově cestě do své vlasti, která trvala celé dva roky. Jak k tomu došlo?

Byla to opravdu neuvěřitelná náhoda, za níž jsem velmi vděčná. Před několika lety jsme při opravě střechy našeho domu v Husově ulici pod střešním trámem objevili dokumenty, které tam byly uschovány po několik desítek let. Uschoval je tam tatínek, zřejmě aby nepřišly do rukou zejména nacistů, ale zůstaly tam nepovšimnuty až do nedávna. Nepamatuji se, že by se tatínek o tomto jeho pokladu někdy zmínil. Pro mne nebylo snadné vyloučit již zažloutlé a mizející záznamy, potřebovala jsem na to i lupu a hlavně mnoho trpělivosti. Jsem ráda, že jsem to dokázala, záznamy budou uschovány i pro další generace naší rodiny.

Ze záznamů cesty z Vladivostoku až do vlasti (rok 1920):

- 5.4. na deportovací stanici Mydur
- 22.4. ve Vladivostoku, odjezd 4. a 5. pluku
- 28.4. na „Ruský ostrov“, v kasárnách na „Podnoží“
- 22.5. v noci stěhování na anglickou loď „Ixion“
- 23.5. odpoledne opouštíme Vladivostok
- 25.5. ráno projíždíme kolem ostrovů japonských, dosti značné houpání, mnoho mořských nemocí, projížďení budeme bez zastávky až do Vancouveru
- 28.5. ráno máme ujeto 1 105 angl. mil (1 míle = 1 865 m), vzdálenost jest 4 500 angl. mil. Parochod „Ixion“ je z roku 1912, 1 000 q uhlí spálí denně, zásobu má na 19 dní, posud se jelo průměrnou rychlostí 300 mil denně při bouřlivém počasí
- 30.5. dostižen 180', oprava data
- 3.6. na 143'. Průměrně 6'.1' = 111 km
- 4.6. nacházíme se na 138'
- 6.6. zastavujeme ve Vancouveru, ve 4 hod. odpoledne v přístavu ve Vancouveru
- 7.6. ve 4 hod. ráno odjíždíme z Vancouveru
- 10.6. ráno ve Vinipegu
- 12.6. večer příjezd ke Quebecu
- 13.6. v 9 hod. dopoledne do tábora
- 23.6. v táboře Valcaltieu výplata za květen a do 20. června 21,11 dolarů. Objednáno 77 kusů foto
- 27. - 28.6. přibytí 8. a 9. pluku, 4. jezdecký pluk
- 29.6. výlet do Quebecu
- 8.7. večer v 8 hod. na lodi „Czaritz“
- 9.6. v 6 hod. ráno výjezd z Quebecu
- 10.7. opouštíme záliv sv. Vavřince
- 18.7. přehlídka v angl. válečném přístavu Plymout. Zastávka 3 hodiny, v 10 hod. pokračování v jízdě
- 20.7. přistání v německém válečném přístavu Cuxhaven
- 22.7. vstup na půdu čl. v Podmoklech
- 25.7. na Slovensku ve stanici Komjatice poblíže Nitry

Jaký osud čekal tatínka po návratu do vlasti?

Tatínek se vrátil domů do Vrchoviny a nějaký čas sedlačil. Bylo mu 26 let. Jeho starší bratr Vítek se z války nevrátil. Maminka marně čekala na jeho příjezd nebo alespoň na nějakou zprávu o jeho osudu. Nikdy se o něm nikdo z rodiny nedozvěděl. Další sourozenci si už založili rodiny a domov opustili. Tatínek měl nárok ucházet se o některé služební místo vyhrazené legionářům, toho využil a odešel na Slovensko. Zde už pracoval jako cestmistr a podílel se na stavbách silnic. V roce 1939 se vrátil jako mnozí jiní Češi do Čech. Po čase získal místo cestmistra i tady. Oženil se, odstěhoval se do Bělohradu a zde v našem domě dožil svůj bohatý život. V důchodu se rád věnoval zahrádce, pěstoval zeleninu a postupně choval i husy, kachny, krůty, perličky a králíky. Za války včelařil a pěstoval tabák. Vztah k hospodářství v něm byl uchován už od dětství, kdy musel doma pomáhat. Večer rád odpočíval s knihou, užíval si klidu. Byl to veselý a milý člověk, útrapy války v něm nezanechaly žádné stopy. Měl rád děti, svému vnukovi Mirkovi se s láskou věnoval. Myslím, že by měl radost, že se o jeho životní válečné anabázi může již svobodně mluvit.

Za všechny čtenáře děkuji paní Marcele Hlavaté – Fejfarové za úsilí, které bylo třeba k sepsání již zežloutlých, ale vzácných dokumentů a za ochotu nás s nimi seznámit.

Hana Friedrichová, foto: archiv rodiny

Vpravo Rudolf Fejfar

Československé legie

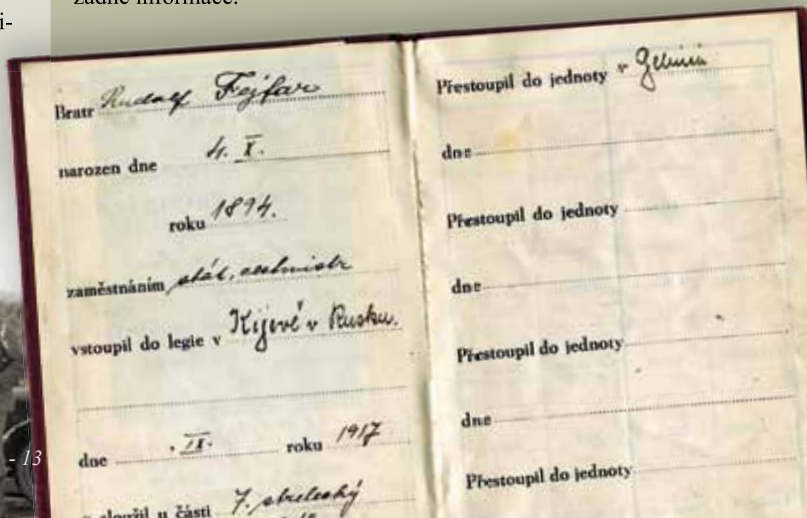
Československé legie je označení používané pro jednotky zahraničního vojenského odboje za první světové války. Základ těchto vojsk začal vznikat již v roce 1914 z dobrovolníků, kteří se hlásili zejména do carské armády v Rusku a vytvořili legendární „Českou družinu“. Jiní dobrovolníci vytvořili základ legií ve Francii a v Itálii. Vojenské jednotky na ruském území bojovaly v letech 1914 - 1920 nejdříve proti rakousko-uherské armádě a Němcům na Ukrajině a poté za ruského cara spolu s Bílou armádou proti Rudé armádě. Československé vojsko na Rusi tvořily tři divize, jejichž jádrem bylo 12 pluků střeleckých, dva pluky jízdní a několik střeleckých baterií. Po bitvě u Zborova (2. července 1917), ve které se československé legie vyznamenaly v boji proti rakousko-uherské armádě, vznikaly další jednotky, které 9. října 1917 vytvořily československý sbor v Rusku. T. G. Masaryk od 15. května 1917 do 7. března 1918 legie v Rusku organizoval. Zajistil, aby se po jeho odchodu vojsko ještě neexistujícího státu stalo součástí francouzské armády. Masaryk se vydal na strastiplnou cestu přes Sibiř lazeťním vlakem a stal se kvartýrmistrem československých legionářů na magistrále až do Vladivostoku. Naši legionáři dobyli všechna velká města na Sibiři, avšak cara Nikoláše II. a jeho rodinu se jim nepodařilo již zachránit ze zajetí. Necelý týden před příchodem našich legií do města Jekatěrinburgu byla celá carská rodina vyražena na přímý rozkaz rudých z Kremlu. Operace se rozšířily i mimo oblast transsibiřské magistrály, došlo k dalšímu přesunu jednotek přes Sibiř až do Vladivostoku, nad nimiž legie převzaly kontrolu. Z Vladivostoku se jednotky na spojeneckých lodích i na prvních našich lodích dopravily do vlasti. První československá loď nesla jméno LEGIE.

Počet ozbrojených sil na Sibiři: Čechoslováků zhruba 70 000, Američanů 5 000, Japonců 11 000, Britů 172, Francouzů 457, Italové a další počtem neuvedeni. Podivuhodný branný výkon našich legionářů učinil na svět dojem a byl tím základním krokem k nabytí samostatnosti.

Původní carský poklad byl z carského sídla v Petrohradu pod ochranou 300 vojáků a dvou děl přemístěn do Kazaně a po bolševické revoluci převezen z Kazaně do Samary, kterou obsadili Čechoslováci. S nimi se poklad dostal do Omsku a poté do Nižně Udinsku. Stav pokladu byl sepsán komisí, vagóny byly zapečetěny a pod ruskou stráží za doprovodu legionářského obrněného vlaku byl poklad odeslán do Irkutsku. Ve stanici Tyret se Rusům ztratilo třináct bedniček se zlatem o celkové váze 812,5 liber (cca 400 kg). Koncem února roku 1918 bylo předáno tehdy již jedině funkční vládě Ruska 1 678 pytlů a 5 143 bedniček s pokladem. S výjimkou těch třinácti ztracených v Tyretu.

Informační zdroj: Internetové stránky

O dalším osudu zlatého carského pokladu již nejsou uvedeny žádné informace.

MÍSTNÍ NÁZVY V LÁNECH, JAK SE ZRODILY A PŘÍBĚHY K NIM SE VÁŽÍCÍ

Horní Lány

Tímto názvem dnes, tak jako kdysi, je označována ta vzdálenější, nejsevernější část Lánů, která se nachází o něco výše proti toku Heřmanky. Ponejprv v tomto pustém, zalesněném prostoru byla postavena pila a pak u ní mlýn dnešního čp. 14. Již ve středověku zalesněné straně obou břehů tohoto prostoru byly nazývány a zapsány „na láních“. Tak je tomu ponejprv v nadační listině ze dne 4. října 1400, kdy zemřelý novoveský farář Drzek, či Drštěk ve svém posledním pořízení odkázal čtvrtinu svého lesa novoveskému kostelu. A ta se nacházela právě zde. Z toho je patrné, že tento prostor tehdy již patřil bělohradským vladykům z rodu Bořků. K Bělohradu tento prostor patřil i od let krátce po r. 1637, kdy se stal majetkem pána na Bělohradě hraběte z Lamboy. Za něho zde byla postavena pila a pak těsně po r. 1669 za hrabat z Valdštejna zde dosavadní pilař Adam Reifštejn k stávající pile přistavěl i první, dřevěný mlýn.

Je proto mylné tvrzení, že tento mlýn byl kdysi majetkem řádu bratří paulánů. Konečně tito přišli na tvrz do Chotče až v r. 1644.

Nutno podotknout, že tehdejší středověké pojmenování „na láních“ dalo o mnoho let později pojmenování Lány dnešní vesnici.

To byla trefa

Hlavními aktéry téhle drobné příhody jsou hokejisti z Lánů, z První strany. Vašek Kozel a Jirka Urbánek. Sport v místním Sokole to byl především hokej a stolní tenis. Dnes zůstal jen ten s celuloidovým míčkem...

V Lánech bylo parádní kluziště a hrál se tu hokej na rozhraní okresu a krajské soutěže. Protože měli hokejisti vždycky dobrou partu, občas se i slavilo. Točilo se pivo, k tomu i něco ostřejšího. Na ledě jako zrcadlo jezdil s pukem sám Jirka Urbánek. Vašek Kozel vyšel s půllitrem piva z boudy, kde se čepovalo. Stál na menším kopečku nad kluzištěm a volá: „Trénuj, Jirko, trénuj! My si zatím dáme pivo!“ A zdvihnul pravačku s půllitrem.

Jirka golfákem vypálil na prázdnou branku. Jen tak nazdařbůh. Černý puk letěl jako vystřelený z pořádného praku a vysoko přelítl mantinel. Přesně trefil Vaškův půllitr. Ten najednou držel jen skleněné ucho. Měl lehce poraněnou ruku od skla a pivo na sobě.

Jirka nechtěl nejstaršího spoluhráče a výborného hokejistu trefit. Kdyby chtěl, tak se určitě netrefil.

Náhodná, ale přesná to byla trefa...

První, Druhá a Třetí strana

Do r. 1819 bylo v celé vsi celkem 25 stavení a to převážně chalupnických usedlostí a ves byla již zastavěná. Právě v tom roce umožnila tehdejší majitelka bělohradského panství, všeobecně oblíbená hr. Antonie Schaffgotschová, započítí výstavbu domků v doposud nezastavěném prostoru východně od dnešní silnice směřující k N. Pace. S výstavbou bylo započato hned pod svahek, na začátku a po pravé straně tehdejší polní cesty, při níž doposud takřka 40 let stálo jediné stavení familiantní chalupy čp. 15. Prvním takovým domkem v tomto prostoru byl domek čp. 26 a tak byl položen základ k vzniku ulice nesoucí dnešní pojmenování První strana. S výstavbou domků bylo v následujících letech při této cestě pokračováno, a když byla cesta obestavěna, započala výstavba domků v prostoru dnešních ulic zvaných Druhá strana a Třetí strana. Ulice tvoří jakýsi vějíř se špicí u kapličky.

Dolní Lány

První chalupy nově vzniklé vesnice s názvem Lány byly postaveny až na přelomu let 1690 - 91 hr. Bertholdem z Valdštejna. Bylo jich ponejprv 7 (dnešní čp. 2 až čp. 7) spolu s již zaniklým Horáckovským mlýnem čp. 1. K této jižní části vesnice, tedy tzv. Dolním Lánům připadl i výše zmíněný mlýn a to bylo vše, co tehdy k Lánům patřilo.

Ohrady, těž Na Ohradách

Toto pojmenování dostalo místo, kde v r. 1784 byly nově postaveny tři familiantní lánské chalupy dnešních čp. 19, čp. 20 a čp. 21, k nimž bylo přiděleno pár korců z právě rozparcelovaného panského, hornoveského Kopeckého dvora. Protože chalupy byly postaveny tam, kde dříve byly ohrady pro panské ovce, které se zde chovaly a na Horkách pásly, přeneslo se toto pojmenování i k označení polohy tamních chalup.

Nutno poznamenat, že na čp. 19 se právě v tom roce ponejprv usadila rodina Antonína Čeřovského (*5. 1. 1738), který se přistěhoval z Velké Borovnice, od něhož je odvozena jedna ze tří pošlostí Čeřovských žijících doposud na Bělohradsku.

Sněhová koule v chlívků

V menší partě sedíme na Ohradách u Kozáků, vlastně u Václava Čeřovského, kterému chalupa čp. 19 patří. Synovec Láďa Kozák ji pečlivě spravuje, když její majitel, bývalý významný stranický funkcionář, je v sedlčanském Domově důchodců.

Pijeme výbornou černou kávu, k té nadýchanou bábovku. Jak za dávných časů, jen místo elektrické žárovky by měla svítit petrolejka, či vůbec nesvítit, tajemná to černá hodinka. Nejstarší z nás, šestaosmdesátiletý Josef Poner, pekař, který spolu s Oldřichem Hátem pekl hornoveský chléb, věhlasný širokodaleko, vypráví a my ostatní jenom žasneme: „Na Hořením konci byl řezník Brzek. Ten jednou zabil jalovici a hlavu vodříz a vhodil na zem. Najednou kouká, hlava je pryč! No, porcuje klidně dál ...“

V zimě u nás na Vohradách se vobjeví, z ničeho nic, velká sněhová koule, taková, jako na pořádného sněhuláka. Když jsme tu kouli roztloukli, čumí na nás hlava jalovice...

Za pár let nám řezník Brzek zabíjel. A začal vypravovat, jak se mu na Hořeňáku ztratila z ničeho nic hlava jalovice. V tu ránu nám to došlo. My měli dogu, Arku, obrovskou fenu. Jednou potrhala už tak roztrhaného žebráka, co šel náhodně kolem. Jindy zakousla malého pejska, našemu tátovi doběhla a dorazila zajíce, když se von netrefil. A tahle dogu ukradla Brzkovi hlavu jalovice a z Horního konce ji ve sněhu dokutálela až do našeho chlívků...“

„To ale musela bejt obrovská dogu!“

„Taky že byla, to si pište!“

„Jak se dostala s tou koulí přes trat?“

„Jak by asi, pánové? Normálně, přes přejezd, vona to znala.“

„A pane Poner, nehoupete nás tak trochu. Vždyť je to dobrej kilák k vám na Vohrada!“

„Ne, fakt takhle to bylo!“

Vážení čtenáři. zbývá pouze jediné. Konstatovat, že vyprávění o Ohradách, o třech chalupách čp. 19, 20, 21 mezi Lány a Horní Novou Vsí, bude pokračovat v lednovém vydání Bělohradských listů.

Vostřice, či Nad Vostřicí, a Vostřice

Dávno již zapomenuté pojmenování Vostřice (jak bylo kdysi zapisováno) bylo používáno pro potok tekoucí kdysi při východním okraji vsi Lánů, který své vody vyvěrající v roklince nad tratí sváděl od severu k jihu do Heřmanky. Dnes jej připomíná pouze většinu roku takřka suché, mělké koryto, které svému účelu slouží hlavně při jarním tání. Je nepochybné, že své pojmenování získal po ostřici, či lidově „vostřici“, tedy podle trávy mokřin. Kdysi toto pojmenování bylo hojně používáno, protože potok tvořil hranici mezi katastrem H. N. Vsi a Lánů a podle něho se označovala i poloha hornoveských polí – U Vostřice, či Nad Vostřicí. Ještě v první polovině 19. stol. na jeho pravém břehu byl panský les, který od potoka se táhl dále k západu a žádná pole, jako dnes nad První, Druhou i Třetí stranou nebyla. Okraj lesa pak vytvořil přirozenou hranici pro zástavbu domků uvedných ulic.

Co kdyby jel soudruh prezident

Kluci v Lánech, jako všichni kluci na vesnicích a v městečkách, kde byl blízko asfaltky les či lesík, „chytali“ pěší, cyklisty, motorkáře i lidi v autech na peněženku. Ta prázdná byla uvázaná na tenkém provázku. Kluci leželi za stromy a čekali na svoji kořist.

Láňáci, Jirka a Tonda Ulverovi, Ládk Fřišta Ulrych, Miloš Purma a Zdeněk Vokrouhlecký, provozovali tuto „hru“ na silnici do Paky. Za úkryt jim sloužil kopcovitý lesík pod hřištěm. Načapali hodně lidí, co se domnívali, že někdo, ausgerecht zrovna tady, ztratil šrajtofle. Do konce viděli ženskou, za okýnkem spartaku, jak bouchá do chlapa za volantem, aby zastavil, že budou peníze... Páni kluci zatáhli za provázek a peněženka mizela v lesíku. Když je chtěl někdo pronásledovat, už mazali vzhůru lesíkem a loukou, skoro až k železniční trati.

Jakmile se tahle „hra“ donesla k esenbákům, vyrazil ochránce zákona Hejral za kluky do školy.

„To provádíte moc nepěknou věc, žáci! Představte si, že by tady zrovna projížděl soudruh prezident a vy byste na něho vyrukovali s peněženkou na provázku! Co by tomu asi řek?“ domlouval jim praporečik Hejral.

To by ještě nebylo nic tak hrozného. Představme si, že by šrajtofle nebyla prázdná, ale bylo by v ní - hovno. Exkrement. Některé party kluků tuhle drsnější variantu provozovali. Pak nemusela být na provázku. Jen tak líně si ležela na cestě.

A nad touto šrajtofle - soudruh prezident!

Historie Josef Špür,
příběhy: Eduard Čeliš,
foto: Ladislav Suchlík, Josef Špür

VZPOMÍNKA

NA PROFESORA ANTONÍNA FRIČE KE STÉMU VÝROČÍ ÚMRTÍ

Profesor Antonín Frič (1832 – 1913), zoolog, geolog a paleontolog, vědecký pracovník Národního muzea a jeden z prvních českých profesorů Přírodovědecké fakulty pražské Karlo-Ferdinandovy university, přilnul k Lázním Bělohradu kvůli svému kloubnímu onemocnění. Anenské slatinné lázně mu přinášely úlevu. Ubytoval se v hotelu Vlach a trávil zde s potěšením každé léto. Jeho zvyk zaznamenávat pro další generace vše, co sám poznal a kolem sebe viděl, jej přivedl na myšlenku zřídit v Lázních Bělohradě městské muzeum, shromáždit tam přírodovědnou sbírku, kterou sám pořídil, a za pomoci několika místních nadšenců zpracovat ojedinelou mapu geologického profilu Bělohradska.

Profesor Frič se celý život snažil o prozkoumání druhohor, té geologické vrstvy, v níž žili dinosauři. Nacházel stopy různých vymřelých živočichů, popsal je, pojmenoval a umístil ve sbírkách Národního muzea, avšak žádný z nich nebyl dinosaurem. Shodou okolností jiný český geolog, Radek Mikuláš, nějakých sto let po Fričovi, měl větší štěstí. Pátral po venkovních místech vydlážděných pískovcem z povrchového lomu „Krákorka“ u Červeného Kostelce, kde se již krátce předtím objevily náznaky života dinosaurů. Jedním z nadějných míst, vydlážděných tímto pískovcem, byla horní část Botanické zahrady hlavního města Prahy v Troji, kde pod betonovými květináči jednoho dne našel skutečnou stopu dinosaura. Pro představu – tento ještěr vypadal podobně jako krocan a byl dlouhý asi 2,5 m. V dubnu 2011 se konalo slavnostní předání originálu dvou stop Přírodovědecké fakultě University Karlovy a místo nálezu bylo opatřeno věrnou kopií a naučnou tabulkou. Tušení profesora Antonína Friče se naplnilo: v Čechách, a to dokonce ve východních Čechách, dinosauři skutečně žili.

Myšlenka na zřízení městského muzea napadla činorodého profesora Friče v roce 1903. Tehdy mu bylo 71 let. Přesvědčil městskou radu, aby věnovala pozemek v centru města na výstavbu muzea, na dálku vyřizoval nutné formality, angažoval pražského architekta Ottu Tilleho, který navrhl budovu ve formě menšího antického chrámu, a popoháněl i stavební práce.

„Okolí to je velmi zajímavé a v příčině geologických poměrů, neb se zde stýkají prahoty, útvar permský a křídový, vystupující tu v homolích čediče s hojnými nerosty a rašelina, která zardala podklad ku zkvětání tohoto lázeňského místa. Místní zvířena i květena poskytne mnoho zajímavého a četná památky předhistorické a národopisné, dosud roztroušené po soukromých sbírkách, jakož i ukázky průmyslu zdejšího naleznou dobrého umístění v tomto malém místním muzeu.“

Prohlášení komitétu pro postavení místního muzea, z něhož je tato ukázka, sepsal profesor Frič v září 1903 a již následujícího roku, v září 1904, se muzeum s velkou slávou otvíralo. Z prohlášení jasně vysvítá vřelý vztah profesora Friče k Lázním Bělohradu. Frič byl fascinován různorodou povahou geologického podloží Bělohradska a usoudil, že je v Bělohradě a okolí dostatek materiálu pro shromáždění sbírek. Jeho záměrem bylo upozornit na dávnou historii, přírodu i novodobé dějiny místa, seznámit s ní obyvatele, zejména děti a studenty. Jeho nasazení pro dobré vzdělání mladých lidí a zvláště pro poznávání přírody bylo mimořádné.

Kromě vědecké práce se profesor Antonín Frič zabýval ve svém volném čase geologickými přednáškami, v nichž s radostí sdílel s posluchači své nové objevy a nálezy. Všude, kde působil, podporoval veřejně prospěšná díla, o čemž svědčí např. i jeho zájem o chov ryb v zemích Koruny české, dlouholeté vydávání časopisu „Vesmír“, nelehké prosazení nákupu kostry velryby pro Národní muzeum, stejně jako jeho novátorská snaha o zakládání muzeí, řádného třídění a systematického uspořádání sbírek. Celý svůj dospělý život publikoval v odborném tisku. Léta přispíval do časopisu „Živa“, který založil Jan Evangelista Purkyně, a tento časopis na jeho počest dodnes uděluje Cenu Antonína Friče nadějným mladým přírodovědcům.

Originální stavba bělohradského místního muzea nemá nikde jinde obdoby. Nejenže si profesor Frič přál, aby tato jedinečná stavba připadla právě Lázním Bělohradu, ale přál si též, aby významné stopy historie Bělohradska měly důstojný příbytek. A to se také stalo. Malý parčík před muzeem, v blízkosti školy a kostela, se brzy stal významným memoriálním místem. V roce 1915 byla před muzeem vysazena lípa a vztyčen kámen s letopočtem, upomínající na pětisté výročí upálení Mistra Jana Husa. V období mezi dvěma válkami se antický chrámek rozrostl o dvě symetrická křídla, na kterých byly umístěny desky se jmény padlých v první světové válce a zároveň byly přírodopisné sbírky rozšířeny o předměty národopisné povahy, o skromné upomínky na předměty denní potřeby obyvatel Bělohradu. V roce 1928 byla v parčíku před muzeem vztyčena busta bělohradského rodáka Karla Václava Raise od známého sochaře z Nové Paky, Bohumila Kafky. Od té doby se již sbírky nerozšiřovaly, vše zůstalo jako za dob Fričovych, včetně originálních skříní, které profesor Frič k uložení sbírek navrhl.

Ulice, v níž stojí muzeum, se původně jmenovala Fričova. Po druhé světové válce byla přejmenována na Vojtíškovu, neboť za heydrichiády byla popravena celá rodina Jana Vojtíška, majitele tiskárny v nedalekém domě čp. 206, který se snad dopustil „přečinu“ tiskem protiněmeckých letáků.

Padesátá léta minulého století znamenala útlum; Annamariánské lázně se staly zotavovnou pro pracující Revolučního odborového hnutí a místní historie začala ztrácet na významu. V sedmdesátých letech jakoby životnost Fričova muzea skončila, a ačkoliv to znamenalo ohrožení některých sbírkových předmětů a archiválií, město se o opravy nestaralo. V téže době došlo i k nenávratnému poškození několika architektonicky významných secesních budov mezi městem a lázněmi od stavitelů Klečky a Poličanského, jejich vnější výzdoba byla otlučena a nahrazena břizolitovou omítkou. V některých domech došlo dokonce k výměně původních oken za typizovaná okna, která se tehdy šířila po českých zemích jako stavební mor. Tím ztratil Bělohrad něco ze svého lázeňského koloritu.

Ani devadesátá léta se nepodepsala kladně v osudu města. Došlo k prodeji např. části Bohumilky a Pižlova domu na Malém náměstí, staveb, které byly v rušném provozu za dob Fričových. Obnovilo se však mozaikové dláždění v centru města, pro poznání krajiny byly zřízeny cyklostezky a lavičky na místech s dalekým výhledem v bělohradském okolí.

Rod Antonína Friče patří k několika slavným v Čechách, podobně jako třeba rod Františka Palackého, J. E. Purkyně a dalších, jejichž zakladatelé patřili k obrozené vrstvě české společnosti v 19. století. Zakladatel rodu – Josef František Frič, byl právník, který zavedl češtinu do soudní praxe. Oba jeho synové se vyznamenali: básník a spisovatel Josef Václav Frič jako revolucionář roku 1848, Antonín Frič jako profesor přírodních věd na Pražské universitě.

Synové J. V. Friče, Jan a Josef, se zapsali do českých dějin tím, že založili hvězdárnu v Ondřejově a po jejím uvedení do provozu v roce 1928 ji předali do vlastnictví republiky Československé. Další z příslušníků rodu, Alberto Vojtěch Frič, synovec Antonína Friče, se stal cestovatelem zaměřeným na život Indiánů Jižní Ameriky. V rodině si vymohl, že bude studovat kaktusy, ale svými etnografickými sbírkami nakonec zaplnil značnou část Náprstkova muzea v Praze. Dlouho se nevědělo, že měl v Paraquayi indiánskou dceru Herminii, až do Čech pronikla zpráva, že tato žena ve věku 104 let v roce 2009 zemřela. Vnuk Alberto Vojtěcha Friče, Pavel, s manželkou Yvonnou se nyní snaží fotograficky zachytit a předat vzpomínky na svého děda, ale hlavně seznámit veřejnost s občanským sdružením Checomacoco, které „jejich“ kmenu v Paraquayi pomáhá. O pomoc požádal vnuk doni Herminie Ferreira Fric, Roberto Ferreira Fric. Současným nejmladším nositelem jména Frič je Antonín, syn Pavla a Yvony Fričových.

Také Martin Frič, synovec Alberto Vojtěcha Friče, se zapsal do české historie, jen v jiném oboru. Byl profesorem na AMU, režisérem, z jehož dílny vyšlo neuvěřitelných 51 filmů včetně mnoha slavných, natočených např. s Voskovcem a Werichem, dále nezapomenutelných filmů jako byly Mravnost nade vše, Škola základ života, Kristián, Hotel Modrá hvězda, Prstýnek, Císařův pekař, Pekařův císař, Princezna se zlatou hvězdou na čele a dalších. V roce 1965 získal titul národního umělce, v srpnu 1968, po invazi vojsk Varšavské smlouvy, svůj život dobrovolně ukončil.

Šedm slavných příslušníků rodu, k němuž patřil i „náš“ Antonín Frič, ať je pro nás inspirací, pobídkou k práci pro všeobecné blaho. Na konci devatenáctého století vznikly slatinné lázně a krátce nato se života města dotkla slavná osobnost. Byl to hvězdný okamžik Lázní Bělohradu. Ať se dále uchová památka na českého vědce, který Bělohradu věnoval kus svého života.

Hotel Vlach, v němž Frič bydlíval

Přenosná zoologická stanice komitétu pro výzkum Čech

Prof. Dr. Frič s manželkou

Milena Černá, Spolek Frič Lázně Bělohrad, foto: archiv

VÁŽENÍ,

obracím se na vás s dotazem nebo spíše prosbou. Ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové bychom rádi rozšířili nabídku plných textů regionálních periodik, resp. článků. Do databáze zpracováváme bibliografické záznamy článků také z časopisu Bělohradské listy, který vydáváte. Zjistili jsme, že na webu již vystavujete plné texty a rádi bychom je měli uložené u nás, protože odkazy se často mění a také nevíme, jak dlouho se budou texty na webu vystavovat. Ušetřili bychom tak nemalé prostředky při případné následné digitalizaci. Bohužel si nemůžeme texty prostě stáhnout, uložit a vystavovat na našich stránkách, protože by to bylo v rozporu s autorským zákonem, potřebujeme k tomu souhlas vydavatele.

Pokud byste souhlasili s tím, že můžeme texty vašeho zpravodaje stahovat, ukládat v našem úložišti (které budujeme a chystáme se dále rozvíjet) a zpřístupňovat našim uživatelům, recipročně Vám můžeme nabídnout právě určitou archivační stabilitu, doplnění metadat k periodiku, popř. článkům z něj vybraným a ukládaným do naší databáze. Je to svým způsobem i propagace vašeho titulu nejen v regionu a především velká služba pro uživatele knihoven.

V příloze posílám návrh smlouvy. Byli bychom vděční, kdybyste nám mohli poskytovat texty (i jednotlivých článků, pokud je máte někde zálohované) v předtiskové úpravě, nejlépe v archivačním tiskovém formátu PDF/A-2b, nebo v textovém formátu (.doc, .txt).

Ivana Novotná

Redakční rada Bělohradských listů a Rada města souhlasí s vystavením stránek BL na webu Studijní a vědecké knihovny.

VÁŽENÍ,

vracím se k poslednímu vydání Bělohradských listů a tam na předposlední straně „čtyři sochy sv. Jana Nepomuckého“ je zmíněno, že socha nemá v ruce křížek. Pamatuji, že sochu přemísťovali ze starého kamenného mostu u lékárny. Ta socha měla v pravé ruce napolo ležící křížek. Během času ale nevím, jestli tam něco stěhovali, ale ten křížek urazili a víc ho tam nikdo nedal.

Druhá socha „Ukřižovaného“, která byla na mostě proti soše sv. Jana, byla přemísťována ke Kačírkovému.

Socha sv. Blažeje, která byla na náměstí, je přemísťována na zahradu mezi školou a farou. Ta stála, kde je teď spořitelna. Když ji tenkrát přemísťovali, urazili jí hlavu. Pak jednou a tomu už zas není tak dlouho, hlava spadla, ale to se říkalo, že to udělali vandaloové. Další socha Anděla strážného, co stojí na hřbitově mezi farou a kostelem, stála na náměstí na konci stromořadí před starou poštou u Malých, kam se také chodilo s procesím o Božím těle a o Vzkříšení, kde býval postavený oltář.

Srdečně zdravím

O. Lábusová

S politováním oznamujeme našim čtenářům,
že dne 28. 10. 2013 zemřel dlouholetý dopisovatel Bělohradských listů

Jaroslav Kugler.

V lednovém čísle BL vyjde jeho poslední článek „Bělohradští holiči“.

VÁŽENÍ, DĚKUJI ZA BĚLOHRADSKÉ LISTY Č. 5

K Pětovi Koláčkovi snad jen malou vzpomínku. Bylo to po roce 1953, jak Petr vzpomíná, kdy začal chodit do Bažantnice. Já jsem v té době byl na vysoké škole a měl dlouhé prázdniny, které celé patřily Bělohradu. Petr sháněl partnery na kurt, v té době byly kurty dva, odpoledne beznadějně obsazené v té době již opravdovými hráči ala Vyskočil, Weber a pod., a tak jsme chodili časně ráno. Petr vyrážel v šest hodin z domu na Lázeňské, zašel za roh a pískal na mne před Havlíčkovou 203. Já jsem si protřel oči a spěchali jsme na kurty. Zápas jsme nikdy nehráli, já jsem neuměl servis a nikdy se ho nenaučil, ale vracel jsem úspěšně. NEDÁ SE ŘÍCI, ŽE BYCHOM JEN TAK PINKALI, BYLY TO VÝMĚNY K ZADNÍ LAJNĚ PÁKRÁT KŘÍŽEM FORHEND, PAK PO LAJNĚ, KŘÍŽEM BEKHEND, ZASE PO LAJNĚ A TAK NĚJAK. ROVNĚŽ JSME SE VŽDY JEDEN POSTAVILI NA SÍŤ. Ta velká písmena nic neznamenají, to jsem se jen něčeho dotknul. Takže také jsem stál u kolébky Petrových úspěchů.

Jiří Vacek, Liberec

DEN DÍKŮVZDÁNÍ

Bohatá výzdoba chrámu Všech svatých doprovázela v neděli 22. září Den díkyvzdání. Bělohradští farníci děkovali za úrodu a tak chrám kromě obvyklých krásných květin zdobily houby, ovoce, zelenina, obilné klasy, voněly tu i koláče a čerstvě upečený chléb. Dary přírody se představily v nádherné barevné harmonii.

Antonie Vanišová

POUŤ DO KRZESZOWA

12. října 2013 odjelo 22 poutníků z bělohradské farnosti na pouť do polského Krzeszowa. P. Grzegorz Puzskiewicz sloužil slavnostní mši sv. v klášterní bazilice minor, v níž je uctíván milostný obraz P. Marie Láskyplné. Chrám má úctyhodné rozměry a je skvostem barokního stavitelského umění, zesnulý polský prezident Lech Kaczynski ho nazýval perlou Kladska. Proto jeho podrobná prohlídka i s návštěvou přilehlého monumentálního mauzolea, které chrání ostatky polských knížat, byla velmi zajímavá. V sousedním chrámu sv. Josefa jsme obdivovali pozoruhodné malby, velké obrazy, znázorňující sedm radostí a sedm bolestí tohoto světce.

Hluboké poutní zážitky byly umocněny jasným slunečným dnem a zářícími barvami lesů na horských stráněch Krkonoš.

Děkuji P. Puzskiewiczovi za uspořádání této krásné pouti a za její hodnotnou náplň!

Antonie Vanišová

Letos na podzim padla letitá autobusová čekárna na bělohradském náměstí. Místo ní vyrostla nová stavba, která na rozdíl od té historické není dřevěná, ale betonová. Žula a přírodní kámen jsou použity na dlažby a obrubníky. Důvodem zásadní rekonstrukce celého místa bylo dožití původní stavby a nutnost dokončit úpravu pochozích ploch, provizorně zakrytých po výstavbě kanalizace v roce 2007.

Při zadávání projektu projekční kanceláři R – atelier Brno byl kladen důraz na vzhled stavby, její funkčnost a bezbariérový přístup. Zastřešení se o jeden metr rozšířilo, byly použity trvanlivé materiály a současně byl vybudován propojovací chodník v přilehlém parčíku. Do akce byla zahrnuta i výstavba hodin v zeleném pásu náměstí.

Celá akce přijde město na 1,5 mil. korun.

(las)

Kdo vyrazil 28. října na desátý ročník pochodu „Po stopách K. V. Raise na Zvičinu“, mohl si projít první část nové vycházkové stezky okolo rybníka Pardoubku. Štěrkovou stezku buduje město vlastními silami. V zimě došlo ke zbourání nevzhledných kabin a na jejich místě vyrostlo dětské hřiště. Podél stezky jsou nainstalovány dřevěné plastiky pohádkových bytostí, které navazují na již stojící plastiky vodníka a víly. Příští rok se plánuje pokračovat tak, aby stezka obešla celý Pardoubek. Díky tomu vznikne poetické místo pro relaxování místních i návštěvníků Bělohradu.

(las)

Sázková kancelář **TIPSPORT**
v **TRAFICE u JEDNOTY**

Kromě **tabákových výrobků a tisku**

Vám nabízíme:

- kurzové sázky
- loterie Korunka
- stírací losy
- dobíjení mobilních telefonů
- Paysafecard
- kupóny satelitní tv skylink

nasete televize.cz

Krámek Věžička Radka Kubátová

- dárkové zboží, keramika
- vánoční dekorace, svíčky
- koupelové gely a oleje
- kabelky, batohy
- peněženky, deštníky
- kožené boty
- ledvinové pásy

Po-Pá 9.00-12.00, 13.00-17.00, So 8.30-11.00
Lázeňská 162, Lázně Bělohrad

10% SLEVA
s tímto kuponem

DEPRAG

Dynamicky se rozvíjející strojírenská firma
se stoprocentní zahraniční účastí hledá následující pracovníky:

VÝVOJOVÝ KONSTRUKTÉR PRO VÝVOJ PNEUMATICKÉHO NÁŘADÍ A PNEUMATICKÝCH POHONŮ

Náplň práce:

- Samostatné zpracování konstrukční a vývojové projekty dle specifikace v zadání jednotlivých vývojových úkolů včetně technické dokumentace
- Správa stávající výrobní dokumentace v definovaném rozsahu
- Práce v programovém prostředí PTC Creo 2, WindChill - PDMLink
- Příprava výrobní dokumentace
- Účast na týmovém vyhodnocení dokumentace a vyrobiteľnosti
- Účast na fázi zkoušení prototypu a vyhodnocení výsledků z prototypových zkoušek
- Spolupráce s technickou přípravou výroby při stanovení výrobních postupů

Požadujeme:

- VŠ, SŠ vzdělání – nejlépe konstrukce strojů a zařízení
- Znalost práce na PC: 3D CAD, Creo 2, PDM Link, MS Office, Internet
- Komunikativní znalost německého nebo anglického jazyka
- Flexibilitu, vysoké pracovní nasazení
- Smysl pro detail, vytrvalost dokončovat zadané úkoly
- Znalost problematiky pneumatického nářadí výhodou
- Řidičský průkaz sk. B výhodou

Nabízíme:

- Samostatnou a odpovědnou práci
- Možnost odborného růstu
- Zázemí stabilní společnosti
- Platové ohodnocení odpovídající náročnosti funkce
- Podnikové kurzy anglického, německého a ruského jazyka
- Závodní stravování s příspěvkem zaměstnavatele
- Pět týdnů dovolené
- Ubytování, po zapracování možnost přidělení služebního bytu

Studentům nabízíme:

- Praxe, odborné stáže, diplomové práce

Pokud Vás naše nabídka zaujala, zašlete nám prosím svůj profesní životopis v českém a německém nebo anglickém jazyce spolu s průvodním dopisem na adresu: DEPRAG CZ a. s., personální oddělení, T. G. Masaryka 113, 507 81 Lázně Bělohrad nebo nejlépe na e-mail: l.hatlova@deprag.cz, popřípadě přímo kontaktujte personální oddělení.

KONTAKT: 493 771 557

MARATON A KARDIOLOG

MARATON

Letošní dovolenou jsme strávili doma v Lázních Bělohradě. Začátkem srpna přijeli kamarádi – trenér triatlonové reprezentace Jirka Seidla a kardiolog a sportovec Michal Paďour s rodinami a společně jsme se věnovali především cyklistice (kromě výletů do Krkonoš, ZOO nebo grilování). Oni se připravovali na maraton horských kol, já jsem se po delším sportovním nicnedělání snažil vylepšit svou fyzickou kondici. Jednoho dne ráno mě při listování Mladou frontou upoutal

článek, že v USA je největší hrozbou pro manažery a podnikatele, kteří začnou ve čtyřiceti, padesáti letech sportovat, cyklistika a triatlon. Srdeční příhody a infarkty už dle článku postihly řadu těch, kteří se „na stará kolena“ rozhodli vrhnout na tyto sporty a potrápit při závodech mladší soupeře.

A to jsme zrovna měli před náročnou vyjížděnkou po trase Lány, Hřídec, Stavský kostelík, Stav, Dřevěnice, Radim, Tužín, Zboží, Kumburk, Nová Paka, Příbyslav, Uhlíře, Horní Nová Ves, Bělohrad! Nádherný okruh (mohu doporučit), tak jsem s Michalem vyjel. Jenže přišlo stoupání vesnicí Zboží, já funím 100 metrů za kamarádem kardiologem a najednou slyším ze zahrady přilehlé chalupy ženský hlas: „Podívej na něj, to jsou ti, co o nich dnes psali v Mladé frontě!“ Podvědomě jsem zvolnil, a když jsem dojel v sedle pod Kumburkem

čekajícího kolegu, hned jsem se zeptal: „Vypadám na infarkt?!“ Nechápatě pokrčil rameny, tak jsem mu vše vysvětlil. „Něco ti k tomu napíšu, teď jedeme, stejně máme zpoždění,“ odvětil lékař.

A skutečně, pár dnů po skončení dovolené mně přišel mail. Se zájmem jsem si ho přečetl a hned se rozhodl seznámit s ním také vás čtenáře Bělohradských listů.

Obzvlášť proto, že červenozelenobílý bělohradský cyklistický dres je nejen na Podkrkonošském maratónu vidět stále častěji a pohled do výsledkové listiny napoví, že na našem maratónu startuje minimálně padesátka Bělohradáků.

Tak tedy MUDr. Michal Paďour, primář Kardiocentra krajské nemocnice Karlovy Vary:

SPORT A SRDCE

Srdce je biologická pumpa rozhánějící krev po celém těle. Jestliže je tělo v pohybu, svaly spotřebovávají více energie, je třeba více krve, která přivádí energetické zdroje. Srdce tedy musí více pracovat, zvyšuje se srdeční frekvence. A protože srdce je sval, tak stejně jako trénovaný biceps i srdce se umí měnit tréninkem. Toto je jednoduše pojatý princip tělesného tréninku.

TRÉNINK KARDIOVASKULÁRNÍHO SYSTÉMU

Pojetí tréninku z hlediska kardiologa je jistě jiné než třeba trenéra hokejové reprezentace či mladého muže budujícího svoji muskulaturu v posilovně. Z našeho pohledu jde o ovlivnění systému, který zásadním způsobem rozhoduje o kvalitě a délce života. Jsme tedy u problému určit obecně „zdravé“ dávky a způsob tělesného pohybu. Doporučujeme tzv. aerobní trénink, tedy pohyb, který není ani tak spojen se silovou námahou, ale s vytrvalostní námahou. Typickým příkladem je vytrvalostní běh či klus. Při této námaze totiž nenarůstá svalová hmota, ale tento trénink je spojen s vyššími tepovými frekvencemi a o to

především jde. Je totiž prokázáno, že lidé si prodlužují život, když se jdou alespoň každý druhý den proklusnout na 30 minut. Přičemž rychlost pohybu není podstatná, ta je limitována věkem, stavem pohybového aparátu, hmotností atd. V podstatě stačí rychlá chůze, tak aby se naše tepové hodnoty pohybovaly co nejvíce na tzv. submaximální hodnotě - rovnice je zhruba takováto: Submaximální tepová frekvence = 200 – VĚK. Přičemž průměrná tepová frekvence má být při tomto tréninku ještě o cca 20 tepů nižší. To totiž je přesně hodnota, při které tělo nebuduje muskulaturu, ale spíše spaluje tuky a kardiiovaskulární systém si buduje žádanou rezervu a přitom rizikovost takového sportování je minimální. Samozřejmě klusání je možné nahradit jiným podobným pohybem - cyklistikou, běžeckým lyžováním, částečně též plaváním, in line bruslením, aerobikem atp. dle individuálních dispozic či preferencí. Žádoucí je pomalé zvyšování tempa v závislosti na vzrůstající výkonnosti a třeba na poklesu hmotností, je však třeba si uvědomit, že tento pozitivní trend po nějaké době skončí, dále je třeba se pouze snažit o udržení nabyté výkonnosti. Ideální potom je zařadit do kondičního sportování alespoň jednou týdně rozumnou dávkou spíše tzv. izometrické zátěže - např. trénink v posilovně či více dynamické sporty - tenis, basketbal, fotbal atd. Tento druh zátěže zase zpevňuje kosterní svalstvo,

což je v rozumné míře též žádoucí, rozhodně však není cílem mohutná svalová hmota, ta totiž navyšuje hmotnost, ale z hlediska srdce a oběhu platí - čím lehčí tím lepší.

ZÁVODNÍ SPORT Z HLEDISKA KARDIOLOGA

V tomto se potýkám s dilematem, jelikož jako milovník výkonnostního sportování nemohu sám se sebou zcela souhlasit, když na věc nahlížím jako kardiolog. Věc má totiž několik rozměrů, které je nutné zmínit.

1) Je prokázáno, že extrémní sportování je spojeno s vyšším rizikem náhlé smrti než kondiční sportování. Např. chcete-li provozovat vytrvalostní běh čistě kvůli tomu, abyste si prodloužili život, neměli byste běhat víc než 25 km týdně (samozřejmě rozdělených do několika dávek). Stejně limity platí pro ostatní aerobní sporty. Problémem je, že pokud aerobní sport prostě přeháníte, ohrožujete své srdce vznikem stavu, který je označován „atletické srdce“. Jde o situaci, kdy svalovina srdce je zbytnělá a takové srdce je více ohroženo srdeční arytmií.

2) Na druhé straně platí fakt, že pouze malá část špičkových vytrvalostních běžců, plavců či cyklistů zemře na srdeční arytmií. Navíc z pohledu ostatních společenských a zdravotních rizik se domnívám, že na toto riziko je dobré upozornit, nicméně není správné

Jirka Štefan

Arnošt Bernard

Jana Riedelová

je nemístně zdůrazňovat, a to především mezi sportující mladou generací. Výkonnostní sport totiž v mladém člověku pěstuje nejenom výkonné tělo, ale i jisté morálně volní vlastnosti, které mu potom pomáhají férově uspět v dnešním konkurenčním světě. Nedílným předpokladem provádění výkonnostního sportu je však pečlivá zdravotní prohlídka sportovce.

3) Přehnané sportovní dávky však není možné doporučit jedincům starším a nemocným. Zvláště nebezpečný je přehnaný sportovní výkon u staršího nemocného, který není adekvátně trénovaný. Typickým příkladem je účast doposud zdravého, ale málo trénovaného jedince v maratonu horských kol - často jde o hec, který se nemusí vyplatit.

SPORTOVÁNÍ NEMOCNÝCH PO INFARKTU ČI S JINÝM SRDEČNÍM ONEMOCNĚNÍM

Je jistě žádoucí, protože i nemocné srdce a celý oběh je nutné trénovat ke zvýšení či alespoň udržení výkonnosti, ALE - tréninkové tempo je třeba přísně individualizovat. Základním nástrojem k určení tréninkové intenzity je zátěžové vyšetření na ergometru, zde se stanoví správná tréninková tepová frekvence i s ohledem na užívané léky. Jinak však platí více než pro zdravou populaci fakt, že trénink jedince po infarktu srdce se má odehrávat rychlou chůzí či u jedinců zdatnějších klusem alespoň 3x týdně po dobu minimálně 30 minut. Velmi často je kardiolog konfrontován s otázkou relativně mladého muže, který prodělal infarkt

myokardu a který je aktivní sportovec: „Doktore, budu moci dál sportovat?“ Díky tomu, že v ČR funguje nejvýkonnější systém péče o nemocné s infarktem myokardu ve světě, můžeme stále častěji odpovědět: „Budete moci, musíme však přehodnotit vaše tréninkové nasazení.“

Tolik kardiolog. Stručně řečeno: maraton ano, ale po zodpovědné přípravě. A uvědomuju si, že pravdu měla i manželka, když mně večer před maratonem, v době, kdy jsem připravoval kolo a přemýšlel nad startem, řekla: „Neblázni, celý rok nic neděláš a teď bys jel maraton!“ Pro příští rok se tedy zkusím pravidelně připravovat a maraton pojedu nebo budu zase jen povzbuzovat na trati a pak si prohlédnu výsledkovou listinu a zhodnotím účast těch, kteří měli na trénink více času: „Jirka Štefan zase perfektní, Milan Jezbera taky pořád lepší, Dan Šír asi nemá tolik času jako dřív, ale aspoň přestal kouřit, Jana Riedelová vynikající, zase bedna, synovec Martin by to jednou mohl dotáhnout aspoň do desítky, Míra Kraus, ten snad vůbec nestárne, Michal Paďour se taky rok od roku zlepšuje stejně jako Arnošt Bernard a těch dalších mladých, určitě to nebudou bez tréninku a to je dobře, cyklistika je krásný sport. A kdoví, jestli bych to zajel se svým tradičním soupeřem Honzou Dostálem nebo třeba Jirkou Šulcem? No, to budu muset potrénovat...“

Pavel Šubr, foto: archiv, Václav Lejdar, Jaroslav Voves

Michal Paďour a Jiří Seidl

ODHALENÍ PAMĚTNÍ DESKY PADLÝM V PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLCE Z OBCE LÁNY U LÁZNÍ BĚLOHRADU

V den státního svátku 28. října 2013 byla v obci Lány odhalena pamětní deska padlým v první světové válce.

Pietní slavnost začala o třetí hodině odpolední minutovým vyzváněním nového zvonu. Přítomné potom pozdravil a hosty přivítal starosta města Lázní Bělohradu ing. Pavel Šubr.

Pietního aktu se zúčastnila delegace z Krajského vojenského velitelství vedená pplk. Miloslavem Báčou. Dalšími z delegátů byla praporčíce Helena Paulová a praporčík Jaroslav Hladík. Projev přednesl pplk. Miloslav Báča. Delegaci Českého svazu bojovníků za svobodu vedl pplk. Jaromír Listner. Delegaci Československé obce legionářské vedl a projev přednesl pplk. Vilém Janouch.

Přítomní pietního aktu s hlubokým zájmem naslouchali projevům vedoucích delegací. Současně generaci se dostalo fundovaného přiblížení politické situace před první světovou válkou. Připomenuto bylo, čím vojáci v zákopech musili projít, co vedlo ke vzniku legií a jakých bojů se legionáři zúčastnili. V projevech zazněla poučení z první světové války a následných událostí v letech první republiky. Náhled do minulosti je poučením pro dobu současnou.

Ze Státního okresního archivu v Jičíně přijeli čtyři zástupci spolu s ředitelem Mgr. Karlem Chutným a historičkou PhDr. Evou Bílkovou. Historik Bc. Jan Čečetka jako zaměstnanec SOKA Jičín ve svém projevu přiblížil přítomným zajímavé údaje z archívních fondů. Věnoval se tomu, jak obec Lány žila v průběhu světové války, kdy rodiny byly bez hospodářů a zastupovat je v polních pracích musili starci a děti, kolik občanů bylo povoláno do války, jaké byly osudy některých z nich. Pro občany Lánu a zvláště pro potomky vojáků byl obsah projevu velice zajímavý a v mnohém zcela nový.

Květiny k desce položili i potomci padlých vojáků, paní Julie Plíková rozená Sitařová, Marie Dreslerová rozená Fetrová, Iva Romaníuková a Oldřich Merta. Poděkováním delegacím, hostům a přítomným a přečtením jmen padlých vojáků zvěčněných na žulové desce ukončil pietní akt starosta ing. Pavel Šubr. Zazněla česká hymna a všichni přítomní povstáním vzdali poctu těm devíti mužům, jejichž jména od tohoto okamžiku budou znát i generace budoucí.

Průběh pietního aktu natáčel Luděk Vondrouš, jednatel společnosti internetová televize NTV. Přítomna byla i šéfredaktorka Jičínského deníku Iva Kovářová.

Z redakce Bělohradských listů byli přítomni Josef Špůr, Eduard Čeliš a fotograf Václav Lejdar.

Slavnosti se zúčastnilo a projevy vyslechlo přibližně šedesát spokojených posluchačů. Desku se jmény těch, kteří v první světové válce padli nebo na válečné útrapy zemřeli, zhotovil, lipovou ratolestí a trikolourou opatřil kameník Jaromír Veverka z Miletína. Na přání organizátorů desku osadil na stěnu kapličky. Náklady na zhotovení desky, zhotovení a umístění stožáru pro vlajku před kapličkou uhradilo město Lázně Bělohrad.

Občané Lánu tak mohli splatit svůj dluh trvalého uctění památky svým hrdinům.

Vlastimil Hrnčíř, foto: Václav Lejdar, Pavel Janák

Na závěr je nutno zdůraznit, že se o odhalení desky zásadní měrou přičinil pan ing. Vlastimil Hrnčíř z Lánu. (las)

Při procházce Bělohradem můžeme narazit na několik kamenných, kovových, případně dřevěných křížů, většinou s postavou ukřižovaného Krista. O některých jsme již v Bělohradských listech psali. Například o kamenném kříži v tzv. Hraběněčině (správně Černém) jezírku v Bažantnici, smířím kříži u silnice v Prostřední Nové vsi, či o nově vztyčeném dřevěném kříži na Horní Nové Vsi. Povšimněme si však dalších. Po duchovní stránce jsou symbolem křesťanství a výrazem zbožnosti zdejšího lidu, jeho úctě k Ježíši Kristu a víře v jeho vzkříšení. Po stránce řemeslné jsou dokladem umění místních kameníků, kovářů a kovolitců. Většinou stojí u cest, najdeme je i v polích a na místech se zvláštní duchovní silou. Snad proto, že sem byly umístěny jako dík za věci minulé, či prosba za odpuštění nebo víra ve věci příští.

HORNÍ NOVÁ VES

ve Flumových sadech nad benzinovou pumpou

Celá pískovcová socha vysoká 445 cm je složená z podstavce, soklu, dřívku s římsou a vlastního kříže. Pochází z první třetiny 19. století. Vytesal jej Ferdinand Kofránek z Wojic a nese prvky pozdního baroka.

Na přední straně soklu je dvouřádkový nápis:
*Postaven 1815
Obnoven 1881*

Na čelní stěně dřívku je mělká nika s reliéfem Panny Marie.

Na zadní straně je nápis:
*Tento kříž páně
pracował
ferdinand
Kofranek mistr
Kamenicki
z Wogic*

Kříž je poměrně vysoký s nevelkým tělem Krista. Na jeho vrcholu je vytesána tabulka s písmeny INRI – začáteční písmena latinského nápisu „Jesus Nazareus Rex Judeorum“, v překladu Ježíš Nazaretský král Židovský. Pod nohama Krista se vine had držící v tlamě jablko. Objekt je lemován ohradním plotem.

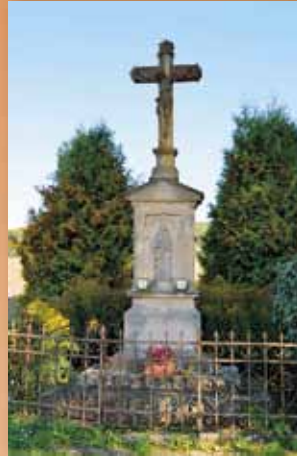
*Tento kříž pom.
pracował
ferdinand
Kofranek mistr
Kamenicki
z Wogic*

BRTEV

jihozápadní okraj obce

Pozdně klasicistní socha z roku 1884. Podle dostupných pramenů ji vytesal A. Lukeš z Nové Paky. Členěna je podobně jako objekt hornoveský. Trojúhelníkový štítok v čele je zdoben Božím okem s paprsky. Nad římsou byl ještě nedávno beránek sedící na knize se sedmi pečetěmi. Bohužel jej někdo ukradl. Ohrazen je kovovým plůtkem s kamennými sloupky.

Text na čelní stěně soklu:
*Posvěceno od
veledůstojného pana
P. Jana Sehnala
Faráře z Bělohradu
18 28/9 84*

Text na nástavci soklu:
*Postaveno nákladem rodiny
Munzarovi z Brtve č.15*

DOLNÍ NOVÁ VES

v polích mezi Dolní Novou Vsí a místem zvaným Na Hrádku stojí kamenný kříž bez ohradního plůtku. Na kříži chybí postava umučeného Krista, která na něm byla ještě v roce 1962. Na čelní straně soklu je v rámci čtyřřádkový text. Je velmi špatně čitelný, hlavně první řádek. Rok stavby je zřejmě ukryt přímo v řádcích (tzv. chronogram).

*Statue za oslavu pobožnosti
pána našeho Ukřižovaného při
CzInIenIM obCe DoLenské posta
Wena jest FM rychtář
Zeleně jsou označena písmena znamenající latinské číslice,
v nichž je skryt chronogram - tedy rok zřízení této sochy (statue).
Nutno vzít v úvahu všechny číslice! A vzít i v úvahu W=X.*

První řádek VVII = 12
druhý řádek VIWI = 17
třetí řádek CIIMCDL = 1753
čtvrtý řádek W = 10
Když po součtu je to rok 1792.

To odpovídá, protože dolnoveským rychtářem v té době byl František Mecnar (*19. 4. 1759). Nad rámcem je dodatečně vysekán letoopočet 1829, jedná se zřejmě o nějaký pozdější zásah, například opravu, přemístění a podobně. V tomto místě se minulosti křížily důležité cesty. Jedna od bělohradského kostela na Hrádek a Šárovcovu Lhotu a druhá přicházela od Byšiček a pokračovala na Svatojanský Újezd.

HŘÍDELEC

náves u křižovatky komunikací

Za nízkým novodobým ohradním plůtkem stojí pískovcová socha z roku 1820 vysoká 375 cm. Je složená ze stylizovaného podstavce zakončeného Ukřižovaným. Pochází stejně jako hornoveský kříž z dílny Ferdinanda Kofránka a má s ním tudíž řadu shodných znaků. V některých detailech se však přece liší. Uprostřed čelní římsy je Kristův monogram IHS. Na římsce je umístěn beránek sedící na knize po stranách lemovaný dvěma okřídlenými hlavičkami. Na kříži je pod hlavou hada umístěna lebka se zkříženými hnáty. Pod mělkou nikou s Pannou Marií je stylizované Boží oko se svatozáří. Celá socha byla zrestaurována v roce 2000.

Text na zadní straně dřívku:
*Tento kříž
Wzdvížení S pomocí
Boží a nákladem počestné
Obce Rzádelecke
A wszech panu Sausedu.
Toho času Richtář Gan Wik
ferdinand Kofranek
Mistr Kamenicki
Z Wogic*

Text na čelní straně soklu není celý čitelný:
*Gežiši, witezi Swni!
Naprawici powigeki
... we snu patřivo dítki.
Gegich Otcem chceš bit wzdicki
... Wziwanie Wzdi ... Wzdicha
Ach gežiš bud' dech posledni.
Gežiš... Amen.
Dne 18. Augusta 1820*

Ladislav Stuchlík, foto: autor

